

Suomen Vanhempainliitto,
Förbundet Hem och Skola i Finland

Koululaisten vanhempien näkemyksiä
lapsen koulunkäynnistä sekä
kodin ja koulun yhteistyöstä

Vanhempien Barometri 2018

Ritva Mertaniemi

Sisältö

Vanhempien Barometrin toteuttaminen	2
Vastaajien taustatiedot	3
<i>Lapsen koulukieli</i>	3
<i>Vastaajan sukupuoli</i>	3
<i>Vastaajan äidinkieli</i>	3
<i>Vanhempien koulutustausta</i>	4
<i>Vanhempien lukumäärä perheessä</i>	4
<i>Lapsen sukupuoli</i>	4
<i>Lapsen koululuokka</i>	5
<i>Vastausten maantieteellinen jakauma</i>	6
<i>Oppimisen ja koulunkäynnin tuki</i>	8
<i>Koulutuksen järjestäjä sekä koulun ja luokan koko</i>	9
Koulun arki	9
<i>Kouluviihtyvyys</i>	9
<i>Opetussuunnitelma</i>	10
<i>Miten hyvin tunnet koulun uuden opetussuunnitelman?</i>	10
<i>Miten opetussuunnitelma toteutuu koulun arjessa?</i>	12
<i>Mitä uuden opetussuunnitelman tuomia toimintatapoja lapsen koulussa käytetään?</i>	15
<i>Arviointikeskustelut</i>	16
<i>Tietoteknisten laitteiden käyttö koulussa</i>	19
<i>Vanhempien osallisuus lapsen koulunkäynnissä</i>	21
<i>Oppilashuolto ja oppimisen tuki</i>	22
<i>Sisäilmaongelmat koulussa</i>	24
Kodin ja koulun yhteistyö	27
<i>Kuka perheessänne pitää ensisijaisesti yhteyttä lapsen kouluun?</i>	27
<i>Kodin ja koulun yhteistyö</i>	29
<i>Viestintä kodin ja koulun välillä</i>	31
<i>Kodin ja koulun välinen sähköinen viestintä – Wilma/Helmi tai vastaava</i>	33
<i>Vanhempainillat</i>	34
<i>Vanhempien osallisuus</i>	36
<i>Millä tavalla vanhemmat haluavat olla mukana lastensa koulussa?</i>	38

<i>Vanhempien toiminta luokassa</i>	39
<i>Luokan vanhempain toiminta, koulun johtokunta ja vanhempainyhdistystoiminta</i>	40
<i>Vanhempainyhdistyksen tärkein tehtävä</i>	41
Arki ja kasvatusta kotona	42
<i>Mitkä asiat lapsesi elämässä ilahduttavat tällä hetkellä?</i>	43
<i>Mitkä lapsen liittyvät asiat huolestuttavat tällä hetkellä?</i>	43
Suomen- ja ruotsinkielisen aineiston vertailu	45
Koulun arki.....	45
Kodin ja koulun yhteistyö	46
Lopuksi	48
Barometri aktivoi ennätysmäärän vanhempia	48
Kouluviihtyvyys.....	48
Vanhemmat pääsääntöisesti tyytyväisiä koulun toimintaan	49
Vanhempien osallisuudessa vielä kehitettävää.....	49
Paljon mahdollisuuksia.....	50

Vanhempien Barometrin toteuttaminen

Suomen Vanhempainliitto ja Förbundet Hem och Skola i Finland ovat toteuttaneet Vanhempien Barometri -kyselyitä säännöllisesti. Suomen Vanhempainliitolle tämä on jo kuudes ja Hem och Skolalle kolmas kerta. Uutta vuoden 2018 Vanhempien Barometrille on, että järjestöt toteuttivat kyselyn nyt yhdessä. Sähköinen kysely toteutettiin Webropol -kyselytyökalulla ja kysely oli avoinna 17.4 – 21.5.2018. Barometrikyselystä tiedotettiin Suomen Vanhempainliiton ja Hem och Skolan jäsenjärjestöjen, paikallisten vanhempainyhdistysten kautta. Lisäksi Opetushallitus lähetti tiedon Vanhempien barometri -kyselystä kaikille Suomen peruskoulujen rehtoreille, joita pyydettiin välittämään kysely koulun vanhemmille. Barometrikyselystä viestittiin myös sosiaalisen median avulla.

Suomen Vanhempainliiton vuonna 2015 toteuttamaan kyselyyn vastasi 1795 vanhempaa ja Hem och Skolan vastaavaan 2146 vanhempaa. Tänä vuonna vastaajia oli 9842. Erityisesti suomenkieliseen kyselyyn vastanneiden määrä nousi noin nelinkertaisesti (n= 7825) kun taas ruotsinkielisten vastaajien määrä laski jonkin verran (n=1775). Tätä selittää se, että Vanhempainliitto ei ole viestinyt kyselystä aikaisemmin rehtoreiden kautta, kun taas Hem och Skola on hyödyntänyt jo aikaisemmissa kyselyissään omaa peruskoulun rehtoreiden postituslistaansa. Opetushallituksen osallistuminen barometrin markkinointiin osoittautui hyödylliseksi ja kertonee siitä, että rehtoreiden osallistaminen tiedotukseen on tehokas tapa tavoittaa vanhempia.

Vanhempien Barometri 2018 sisälsi yhteensä 51 kysymystä. Kysely sisälsi lapsen hyvinvointiin, koulunkäyntiin, uuteen opetussuunnitelmaan ja kodin ja koulun yhteistyöhön liittyviä teemoja. Taustatietojen lisäksi vanhempia pyydettiin ottamaan kantaa koulun sisäilmaongelmiin, kouluruokailuun, kodin ja koulun yhteistyöhön ja vanhempien osallisuuteen koulun arjessa sekä lapsen arkeen kotona sekä siihen, miten uusi opetussuunnitelma näkyy koulun arjessa.

Tämä on barometriaineiston deskriptiivinen raportti, jossa kuvataan vastausten jakautumista eri vastausvaihtoehtojen kesken. Painopiste on ala- ja yläkoulun oppilaiden vanhempien vastausten vertailussa: miten lapsen kouluaste vaikuttaa vanhempien näkemyksiin lapsensa koulunkäynnistä ja kodin ja koulun yhteistyöstä? Siltä osin kuin tyttöjen ja poikien vanhempien vastauksissa on eroja, niistä mainitaan erikseen. Raportin lopussa vertaillaan suomen- ja ruotsinkielisissä kouluissa käyvien lasten vanhempien vastauksia keskenään. Raportissa ei analysoida avokysymyksiä syvällisesti, vaan ainoastaan yleiset trendit vastauksissa. Laaja kysely ja suuri vastaajamäärä tarjoaa kuitenkin erittäin hyvät mahdollisuudet syventäville analyyseille niin tilastollisesti kuin sisällöllisesti.

Vastaajien taustatiedot

Vanhempien Barometriin vastasi yhteensä 9 842 vanhempaa. Seuraavassa kuvataan vastaajien taustatietoja.

Lapsen koulukieli

Vastaajista 80,9 prosenttia ilmoitti lapsen koulukielen olevan suomi, 17,9 prosenttia ruotsi ja 1,2 prosenttia vastaajien lapsista kävi kielikoulussa, kielikylvyssä tai muussa kuin suomen- tai ruotsinkielisessä koulussa. Opetushallituksen tilastovuoden 20.9.2017 mukaan peruskoulujen oppilaista 93,1 prosenttia kävi suomenkielistä koulua, 6,2 prosenttia ruotsinkielistä ja 0,7 prosenttia kävi joko kielikylpyluokalla tai muun kielistä koulua. Ruotsinkielistä koulua käyvien lasten vanhempia vastasi Vanhempien Barometri –kyselyyn lähes kolme kertaa enemmän kuin mikä heidän osuutensa on peruskoulun oppilaista. Myös muun kielisissä kouluissa käyvien lasten vanhempia on kyselyyn vastanneissa jonkin verran enemmän kuin mikä heidän osuutensa on kaikista peruskoulussa käyvistä lapsista.

Vastaajan sukupuoli

Vanhempien Barometri -kyselyyn vastanneista 87,3 prosenttia oli naisia ja 12,5 prosenttia oli miehiä. Vastaajista 0,2 prosenttia ilmoitti sukupuolekseen jonkun muun kuin naisen tai miehen. Naisten osuus on pysynyt jokseenkin samana kuin aiempina vuosina tehdyissä Vanhempien barometri -kyselyissä.

Vastaajan äidinkieli

Suomea äidinkielenään puhui 83 prosenttia vastaajista (n=8000), 15,6 prosenttia oli ruotsinkielisiä (n=1506) ja 1,4 prosenttia ilmoitti äidinkielekseen jonkun muun kielen (n=133). Saamen kielen äidinkielekseen ilmoitti 7 henkilöä. Suurimmat muun kieliset ryhmät olivat venäjän- ja vironkieliset vanhemmat. Yksittäisiä vastauksia tuli henkilöiltä, jotka ilmoittivat äidinkielekseen arabian tai englannin. Ryhmässä ”muu kieli” vastauksia oli 68 henkilöä. Ruotsinkielistä koulua käyvien lasten vanhemmista n. 15 prosenttia ilmoitti äidinkielekseen suomen. Suomenkielisessä koulussa käyvien lasten vanhemmista ainoastaan 0,5 prosenttia ilmoitti äidinkielekseen ruotsin.

Uutta tässä barometritutkimuksessa oli, että kysely käännettiin Svenska Kulturfondenin myöntämällä apurahalla 12 Suomen peruskouluissa yleisimmin puhutuille vieraille kielille. Kielet olivat englanti, venäjä, viro, bosnia, bulgaria, vietnam, arabia, farsi, kurdi, arabia, suahili ja somali. Vieraskieliset kyselyt olivat identtisiä suomen- ja ruotsinkielisten kyselyjen kanssa. Vieraskielisten kyselyjen vastausaika jatkuu lokakuun 2018 loppuun. Tulokset raportoidaan kevätlukukaudella 2019.

Vanhempien koulutustausta

Barometrissa kysyttiin kyselyyn vastanneen vanhemman koulutustaustaa. Vajaalla viidellä prosentilla (4,7 %) vastaajista oli peruskoulu tai vastaava tutkinto ja sama määrä (4,7 %) oli suorittanut ylioppilastutkinnon. Koko aineistossa vajaa kolmannes (29,3 %) ilmoitti koulutukseensa ammatillisen koulutuksen, runsas neljännes (26,7 %) ammattikorkeakoulututkinnon ja kolmannes (32,6 %) yliopisto- tai korkeakoulututkinnon. Koulutustaustan osalta suomen- ja ruotsinkielisten vastaajien välillä oli suhteellisen iso ero. Noin kolmanneksella (31,5 %) suomenkielistä koulua käyvin lasten vanhemmista oli ammatillinen koulutus, vajaalla kolmanneksella (28 %) ammattikorkeakoulututkinto ja vajaalla kolmanneksella (28,9 %) yliopisto- tai korkeakoulututkinto. Ruotsinkielisten vastaajien osalta viidenneksellä (20 %) oli ammatillinen koulutus, viidenneksellä (20,9 %) ammattikorkeakoulututkinto ja lähes puolella (47,6 %) vastaajista oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto. Väestön koulutusrakennetilaston mukaan sekä suomen- että ruotsinkielisessä väestössä vain runsas 10 prosenttia on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai yliopistotutkinnon, joten korkeasti koulutetut vanhemmat ovat yliedustettuina barometrin aineistossa. Erityisesti ruotsinkielisten kohdalla ero on suuri. Vastaavasti koulutustilasto osoittaa, että ammatillisen koulutuksen suorittaneita väestöstä on noin 40 prosenttia, mikä tarkoittaa, että he ovat aliedustettuina tässä tutkimuksessa.

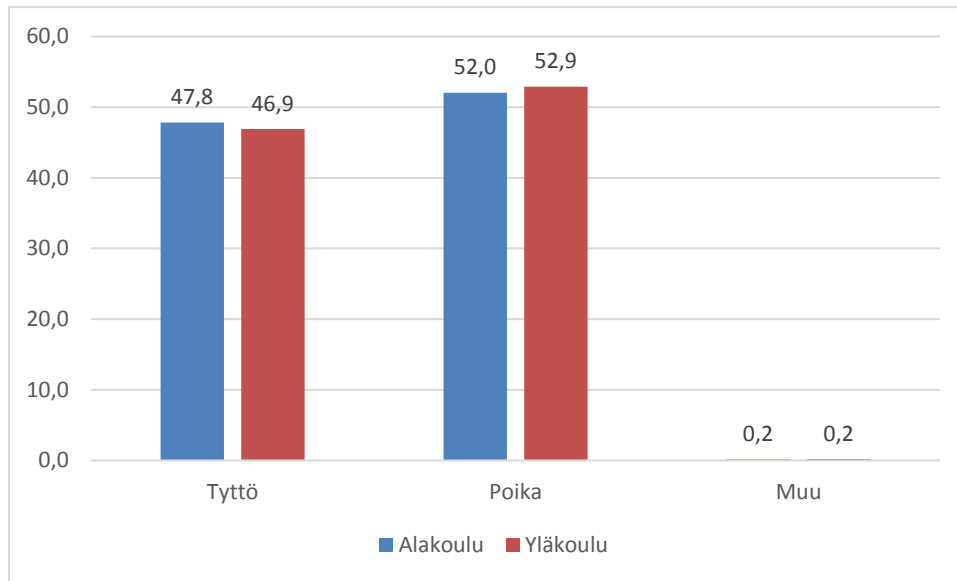
Vanhempien lukumäärä perheessä

Suurin osa barometriin vastanneista asui kahden vanhemman perheessä (83,5 %). Yhden vanhemman perheessä asui vastaajista 14,1 prosenttia. Yhden vanhemman perheet olivat jonkin verran aliedustettuja kyselyn aineistossa, sillä Tilastokeskuksen Väestötilastojen mukaan vuonna 2017 lähes 22 prosenttia 7-17 -vuotiaiden lasten perheistä oli yhden aikuisen perheitä. Vanhemmista noin 2,4 prosenttia vastasi asuvansa useamman aikuisen perheessä.

Lapsen sukupuoli

Vanhempien Barometri –kyselyyn vastanneista alakoululaisten vanhemmista 47,8 prosenttia oli tyttöjen ja 52 prosenttia poikien vanhempia. Kyselyyn vastanneista yläkoululaisten vanhemmista 46,9 prosenttia oli tyttöjen ja 52,9 prosenttia oli poikien vanhempia. 0,2 prosenttia vastanneista ilmoitti lapsensa sukupuoleksi ”Muu”. (Kuvio 1)

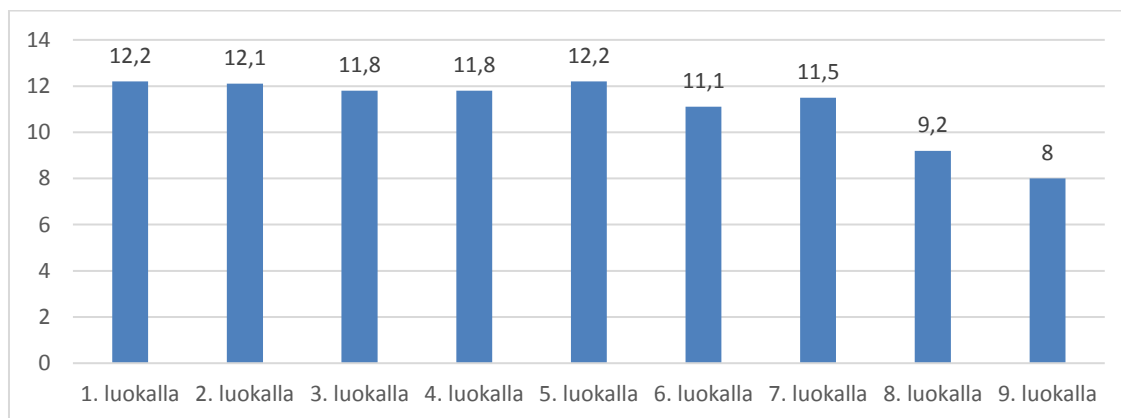
Kuvio 1. Lapsen sukupuoli (%)

Lapsen koululuokka

Vastaajien lapsista 71,2 prosenttia kävi alakoulua ja 28,8 % yläkoulua. Vanhempien vastaukset jakautuivat suhteellisen tasaisesti alakoulun luokka-asteiden kesken niin, että jokaisella luokka-asteella oli n. 11,8 - 12,2 prosenttia vastaajien lapsista. Vastaajien lapsista 11,5 prosenttia oli yläkoulun 7. luokalla, yläkoulun ylemmillä luokilla vastaajien lapsia oli alle 10 prosenttia. (Kuvio 2)

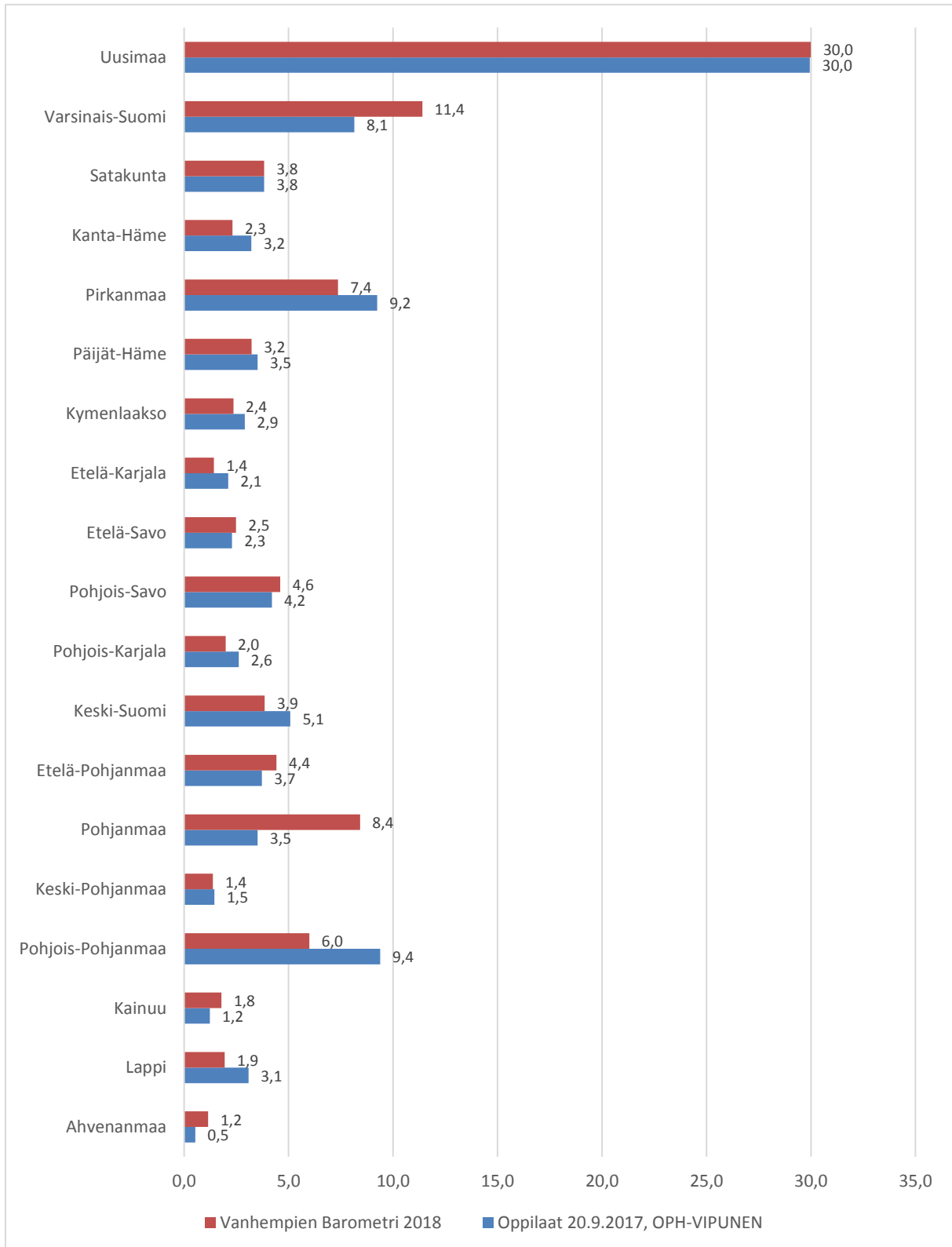
Kuvio 2. Vastausten jakautuminen lapsen koululuokan mukaan (%)

Vastausten maantieteellinen jakauma

Noin kolmannes kyselyyn vastanneista asui Uudellamaalla, mikä myös vastaa oppilaiden todellista määrää Uudellamaalla vuonna 2017. Varsinais-Suomessa peruskoulun oppilaita oli Opetushallituksen tilastojen (Vipunen) tilastovuoden 2017 mukaan 8,1 prosenttia peruskoulun oppilaista, mutta kyselyyn vastanneista 11,4 prosenttia asui Varsinais-Suomessa. Tämä tarkoittaa, että vanhempien vastausaktiivisuus oli korkea Varsinais-Suomessa. Myös Pohjanmaalla vanhemmat vastasivat aktiivisesti kyselyyn. Kaikista Suomen peruskoulun oppilaista 3,5 prosenttia käy koulua Pohjanmaalla. Kyselyyn vastanneista vanhemmista 8,4 prosenttia tuli Pohjanmaalta. Alhaisin vastausprosentti suhteessa todelliseen oppilasmäärään oli Pohjois-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla. Muissa maakunnissa kyselyyn vastanneiden vanhempien määrä vastasi suurin piirtein kyseisen maakunnan osuutta kaikista peruskoulun oppilaista. Uudellamaalla ruotsinkielisissä kouluissa käyvien oppilaiden vanhemmat vastasivat jonkin verran aktiivisemmin kuin suomenkielisissä kouluissa käyvien lasten vanhemmat. Varsinais-Suomessa ja Pohjanmaalla suomenkielisten vanhempien vastausaktiivisuus ylitti todellisen oppilasmäärän, kun taas ruotsinkielisten vanhempien vastauksia oli vähemmän kuin maakunnan osuus peruskoulun oppilaista. Vain 0,5 prosenttia kaikista Suomen oppilaista käy peruskoulua Ahvenanmaalla, mutta ahvenanmaalaisten vanhempien osuus kyselyyn vastanneista oli 1,2 prosenttia, joten heitä oli jonkin verran enemmän kuin mitä heidän todellinen osuutensa on. (Kuvio 3)

Kuvio 3. Vastausten maantieteellinen jakauma suhteessa maakunnassa oleviin peruskoulun oppilaisiin Opetushallituksen tilastovuosi 2017 mukaan (%)

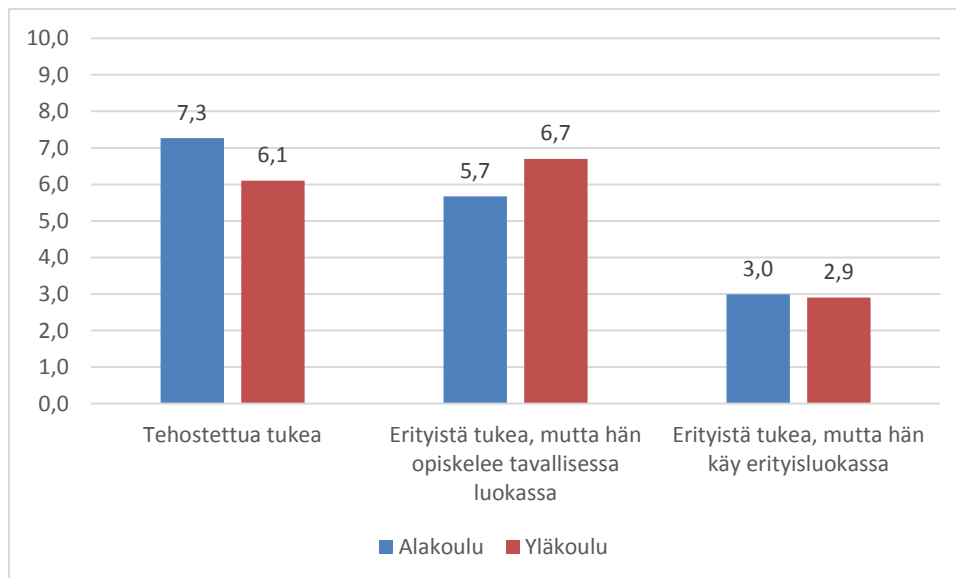

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Koulujen tulee tarjota yleistä, tehostettua tai erityistä tukea sitä tarvitsevalle lapselle. Erityistä tukea voidaan järjestää lapselle joko tavallisessa luokassa tai erityisluokassa. Yli 80 prosenttia vastasi, että heidän lapsensa ei saanut tehostettua tai erityistä tukea oppimiseen tai koulunkäyntiin. Alakoulussa tehostettua tukea sai 7,3 prosenttia oppilaista ja yläkoulussa 6,1 prosenttia. Erityistä tukea alakoulun oppilaista sai 5,7 prosenttia tavallisessa luokassa ja 3 prosenttia erityisluokassa. Yläkoulun oppilaista 6,7 prosenttia sai erityistä tukea tavallisessa luokassa ja 2,9 prosenttia erityisluokassa. (Kuvio 4)

Noin 4 prosenttia alakoulun tytöistä sai tehostettua tukea, runsas 4 prosenttia erityistä tukea tavallisessa luokassa ja vajaa 2 prosenttia sai erityistä tukea erityisluokassa. Alakoulun pojista runsas 10 prosenttia sai tehostettua tukea, lähes 7 prosenttia sai erityistä tukea tavallisessa luokassa ja noin 4 prosenttia erityistä tukea erityisluokassa. Yläkoulussa noin 4 prosenttia tytöistä ja 7,6 prosenttia pojista sai tehostettua tukea. Erityistä tukea tavallisessa luokassa sai 5,4 prosenttia yläkoulun tytöistä ja lähes 8 prosenttia pojista ja erityistä tukea erityisluokassa sai 1,8 prosenttia yläkoulun tytöistä ja vajaa 4 prosenttia pojista.

Kuvio 4. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki, Lapseni saa oppimiseen ja koulunkäyntiin (%)

Niiltä vanhemmilta, joiden lapset saivat joko tehostettua tai erityistä tukea kysyttiin avokysymyksellä, miten he kokevat tuen toimineen. Kokemukset olivat sekä myönteisiä että kielteisiä. Moni vastaaja oli erittäin tyytyväinen lapsensa saamaan tukeen ja siihen, miten koulu oli lapsen vaikeuksiin tarttunut. Joukossa oli myös niitä vanhempia, jotka kokivat, että heidän oli pitänyt taistella saadakseen lapselleen tämän tarvitsemää tehostettua tai erityistä tukea. Joissain tapauksissa tämä tuki oli lopetettu taloudellisista syistä. Usein myönteiset ja kielteiset vastaukset liittyivät opettajiin tai kouluihin. Opettajan tai koulun vaihtumisen myötä lapsen saama tehostettu tai erityinen tuki oli joko parantunut tai vastaavasti huonontunut. Jotkut vanhemmista vastasivat, etteivät tienneet, miten lapsen saama tuki toimii tai on järjestetty ja monet vanhemmat peräänkuuluttivat vuoropuhelua ja aktiivisempaa tiedottamista koulun taholta lapsen opetusjärjestelyjä koskevissa asioissa.

Koulutuksen järjestäjä sekä koulun ja luokan koko

Vanhemmista 90,4 prosenttia vastasi, että lapsen koulutuksen järjestää kunta tai kuntayhtymä. Valtion ylläpitämissä kouluissa kävi 3,7 prosenttia vastaajien lapsista. Rungas neljännes (25,8 %) vastaajien lapsista kävi 301-500 oppilaan koulussa, rungas neljännes (28,3 %) 151-300 oppilaan koulussa. Yli 500 oppilaan koulussa kävi 17,7 prosenttia vastaajien lapsista ja vajaa 3 prosenttia alle 50 oppilaan koulussa. Vajaa 10 prosenttia kävi 51-100 oppilaan ja vastaava määrä 101-150 oppilaan koulussa.

Vastaajien lapsista 41 prosenttia opiskeli 21-25 oppilaan luokassa, 31,3 prosenttia 16-20 lapsen luokassa. Noin 10 prosenttia lapsista opiskeli 11-15 oppilaan luokassa ja vajaa 5 prosenttia alle 10 oppilaan luokassa. Yli 25 oppilaan luokassa opiskeli vajaa 10 prosenttia vastaajien lapsista ja yli 30 oppilaan luokassa 2,6 prosenttia.

Koulun arki

Koulun arkea koskevat kysymykset käsittelivät lapsen viihtymistä koulussa, uutta opetussuunnitelmaa ja sen näkymistä koulun arjessa, arviointikeskusteluja, tietoteknisten laitteiden käyttöä koulussa ja vanhempien osallisuutta lapsen koulunkäynnissä.

Kouluviihtyvyys

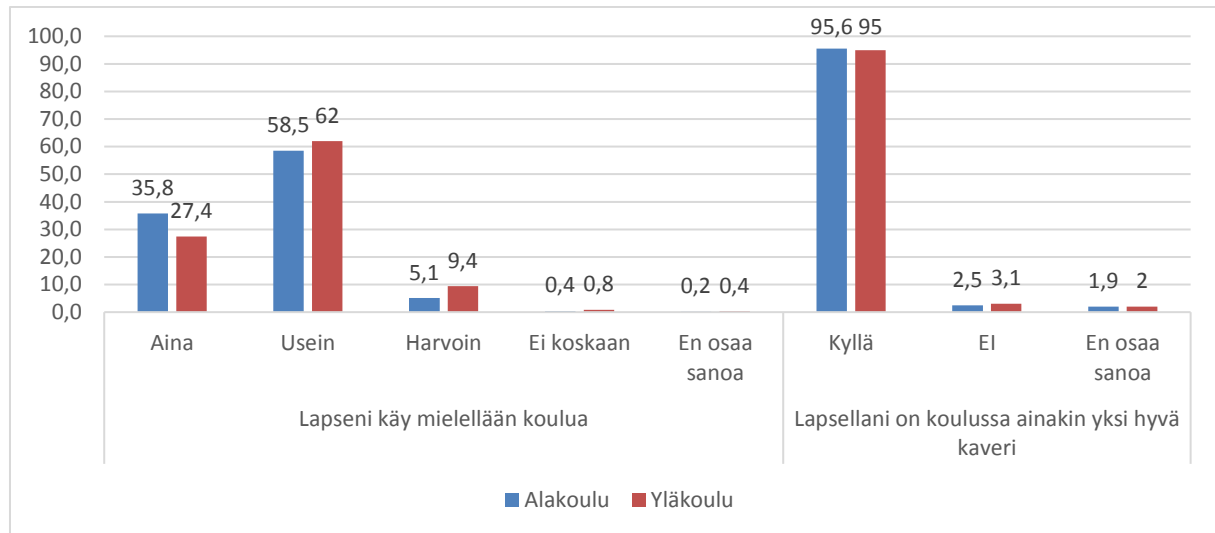
Vanhempia pyydettiin arvioimaan, kuinka mielellään heidän lapsensa käyvät koulua. Alakoulun oppilaiden vanhemmista 35,8 prosenttia ja yläkoulun oppilaiden vanhemmista 27,4 prosenttia vastasi, että heidän lapsensa käy aina mielellään koulua. Alakoululaisten vanhemmista 58,5 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista 62 prosentti sanoi, että heidän lapsensa kävi usein mielellään koulua. Alakoululaisten vanhemmista noin 5 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista vajaa 10 prosenttia vastasi, että heidän lapsensa käy harvoin mielellään koulua. Molemmilla asteilla alle yksi prosentti vastaajien lapsista ei koskaan käynyt mielellään koulua. Koulunkäynnin mielekkyys näytti laskevan jonkin verran yläkoulussa sekä tytöillä että pojilla. Poikien vanhemmat vastasivat tyttöjen vanhempia useammin sekä ala- (7,8 %) että yläkoulussa (12 %), että heidän lapsensa käy vain harvoin tai ei koskaan mielellään koulua.

Sekä ala- että yläkoulua käyvien lasten vanhemmista 95 prosenttia vastasi, että lapsella on koulussa ainakin yksi hyvä kaveri. Alakoululaisten vanhemmista 2,5 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista 3,1 prosenttia sanoi, että lapsella ei ole koulussa kavereita lainkaan. Tyttöjen ja poikien välillä ei ollut merkittäviä eroja. (Kuvio 5).

Tehostettua tai erityistä tukea saavissa lapsissa oli enemmän niitä, jotka eivät viihtyneet koulussa. Tehostettua tai erityistä tukea saavien alakoululaisten vanhemmista 10,3 prosenttia ja tehostettua tai erityistä tukea saavien yläkoululaisten vanhemmista 16,9 prosenttia vastasi, että lapsi käy harvoin tai ei koskaan mielellään koulua. Tehostettua tai erityistä tukea saavien lasten vanhempien mukaan lapsilla oli myös muita harvemmin koulussa hyvä kaveri. Tehostettua tai erityistä tukea saavien lasten vanhemmista rungas 88 prosenttia sanoi, että lapsella on ainakin yksi hyvä kaveri koulussa.

Tehostettua tai erityistä tukea saavien lasten vanhemmat kokivat myös harvemmin saavansa opettajalta myönteistä palautetta lapsesta tai luottavansa lapsensa opettajaan.

Kuvio 5. Kouluviihtyvyys (%)

Opetussuunnitelma

Koulut saivat uudet opetussuunnitelmat syksyllä 2016. Uusi opetussuunnitelma on tuonut muutoksia mm. opetuksen tavoitteisiin, työtapoihin, oppiaineiden sisältöihin ja oppilaan arviointiin. Uuden opetussuunnitelman yhtenä tavoitteena on vahvistaa vanhempien osallisuutta ja mahdollisuuksia olla mukana koulun toiminnassa. Vanhempien Barometri -kyselyssä kartoitettiin, miten vanhemmat kokevat uuden opetussuunnitelman näkyvän koulun arjessa; työtavoissa, opetuksessa ja arvioinnissa.

Miten hyvin tunnet koulun uuden opetussuunnitelman?

Runsas puolet vanhemmista sekä ala- että yläkoulussa vastasi tuntevansa koulun uuden opetussuunnitelman joko erittäin tai melko hyvin. Melko tai erittäin huonosti opetussuunnitelman tunti noin 40 prosenttia vanhemmista, mikä on suhteellisen iso määrä vanhemmista. Opetussuunnitelmauudistus näyttäisi kuitenkin olevan tuttu vastanneiden vanhempien keskuudessa, sillä ainoastaan alle 2 prosenttia vanhemmista vastasi, etteivät tiede, että koulussa on uusi opetussuunnitelma. Ala- ja yläkoululaisten vanhempien välillä ei ollut suuria eroja siinä, miten hyvin he kokivat tuntevansa uuden opetussuunnitelman. (Kuvio 6)

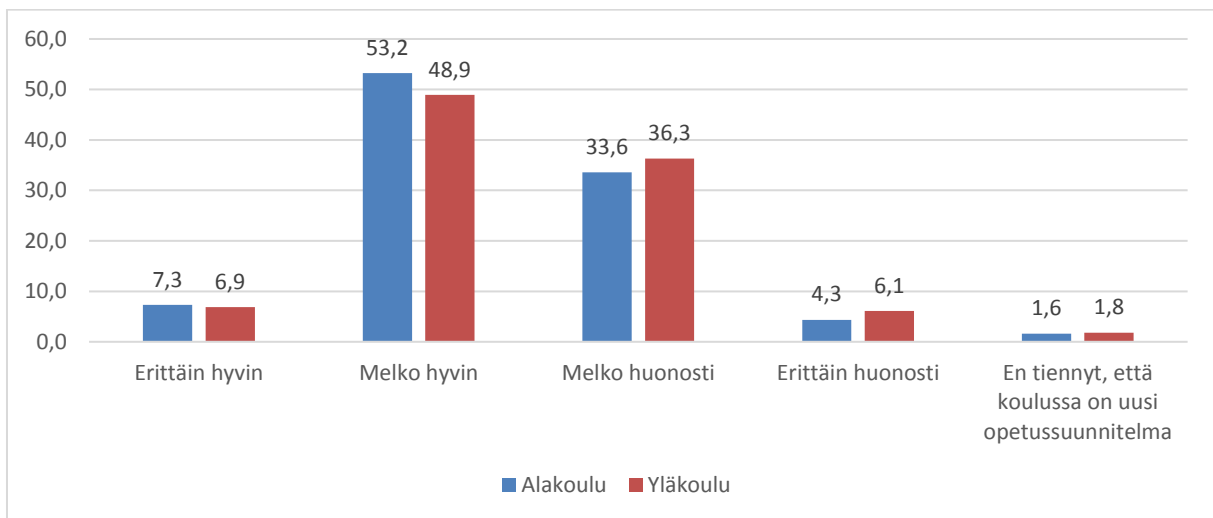
Vanhempia pyydettiin arvioimaan, miten paljon koulu on esitellyt uutta opetussuunnitelmaa vanhemmille. Alakoululaisten vanhemmista 41,6 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista 35,6 prosenttia vastasi, että koulu on esitellyt opetussuunnitelmaa joko erittäin paljon tai melko paljon. Noin puolet vanhemmista sekä ala- että yläkoulussa koki, että opetussuunnitelmaa on esitellyt vanhemmille joko melko vähän tai erittäin vähän. Alakoululaisten vanhemmista 2,4 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista 3,1 prosenttia ilmoitti, että opetussuunnitelmaa ei ole esitellyt lainkaan.

ja 7,2 prosenttia alakoululaisten ja 10,1 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista eivät osanneet sanoa, onko koulu esitellyt opetussuunnitelmaa vanhemmille. (Kuvio 7)

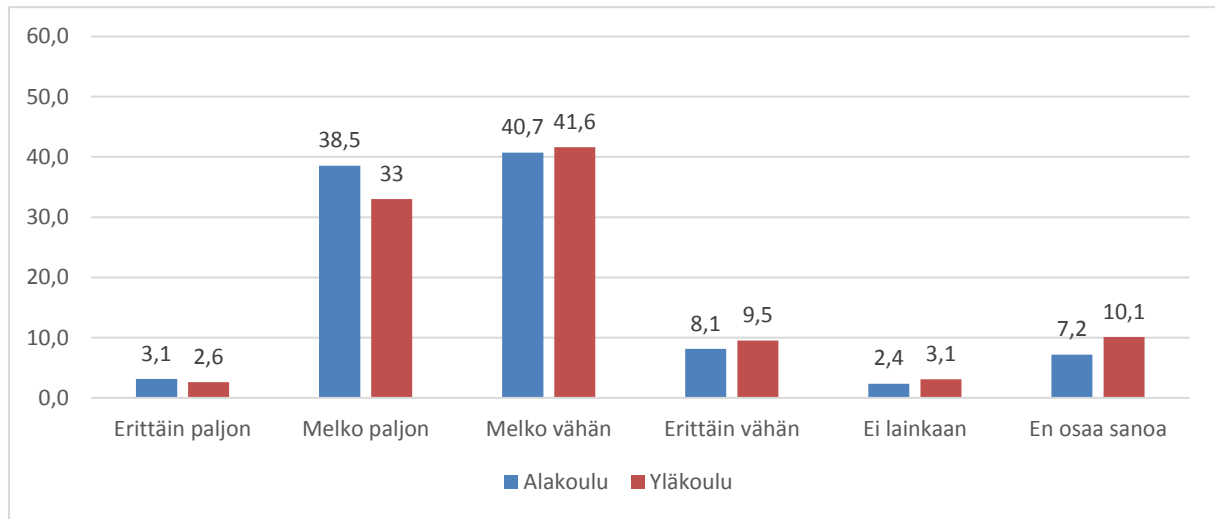
Vajaa puolet (46,3 %) alakoululaisten ja runsas puolet (51,4 %) yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että uusi opetussuunnitelma löytyy joko koulun verkkosivuilta tai esimerkiksi Wilmasta. Vain alle 4 prosenttia kummastakin ryhmästä vastasi, että opetussuunnitelma ei ole löydettävissä näistä paikoista. Jopa puolet alakoululaisten (49,8 %) ja yläkoululaisten (45,1 %) vanhemmista ei osannut sanoa, löytyykö opetussuunnitelma verkkosivuilta tai Wilmasta. (Kuvio 8)

Vanhemmat näyttäisivät tunnevan opetussuunnitelman vähintään melko hyvin siitäkin huolimatta, että noin puolet vastaajista koki, että koulu ei ole esitellyt opetussuunnitelmaa vanhemmille hyvin eivätkä he olleet tietoisia, mistä opetussuunnitelma oli löydettävissä. Tämä saattaa kertoa siitä, että vanhemmat ovat olleet osallisena opetussuunnitelman uudistustyössä (esimerkiksi vastanneet siihen liittyvään kyselyyn tai osallistuneet koulun järjestämään keskustelutilaisuuteen) ja näin ollen ovat tietoisia uudistuksesta, mutta kokevat, että koulu ei uudistuksen jälkeen ole erityisesti esitellyt opetussuunnitelmaa. Toinen mahdollisuus on, että vanhemmat tuntevat opetussuunnitelman uudistuksen muuta kautta, esimerkiksi uudistuksen saaman medianäkyvyyden kautta.

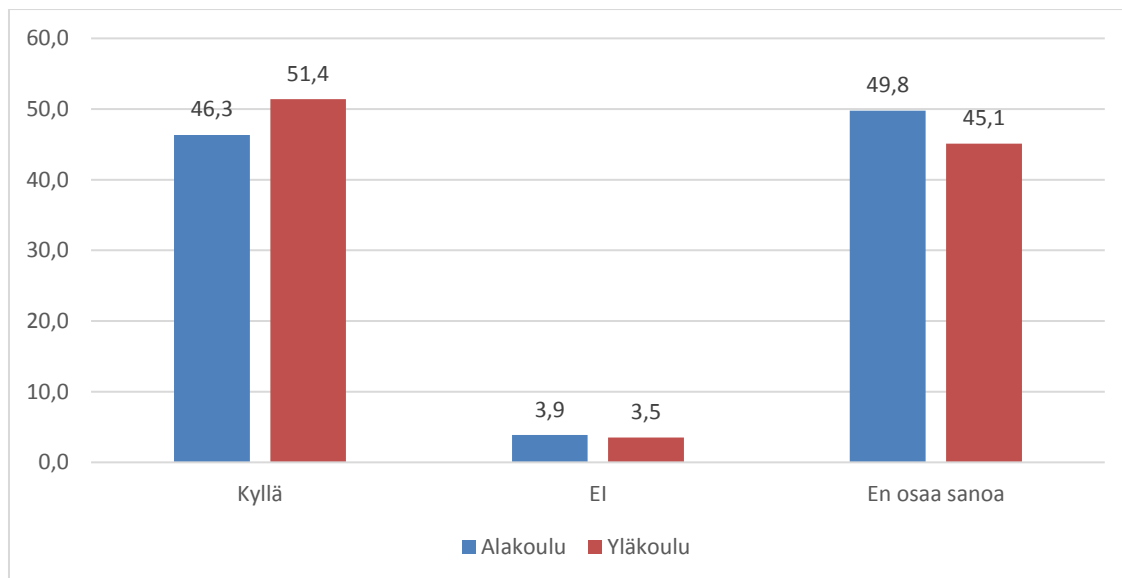
Kuvio 6. Miten hyvin tunnet koulun uuden opetussuunnitelman? (%)

Kuvio 7. Kuinka paljon koulu on esitellyt uutta opetussuunnitelmaa vanhemmille? (%)

Kuvio 8. Löytyykö opetussuunnitelma koulun verkkosivuilta (tai esim. Wilmasta)? (%)

Kuvio 8. Löytyykö opetussuunnitelma koulun verkkosivuilta (tai esim. Wilmasta)?

Miten opetussuunnitelma toteutuu koulun arjessa?

Vanhemmat saivat ottaa kantaa väitteisiin, jotka koskivat uutta opetussuunnitelmaa ja sen näkyvyyttä koulun arjessa. Yleisesti voidaan todeta, että suurin osa vastaajista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että uusi opetussuunnitelma näkyy koulun arjessa monella eri tavalla. Noin 75 prosenttia alakoululaisten ja noin 60 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista sanoivat, että koulussa on toteutettu monialaisia oppimiskokonaisuuksia, kuten esimerkiksi ilmiöviikkoja. Noin 77 prosenttia alakoululaisten vanhemmista ja 64 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista olivat täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja. Alakoululaisten vanhemmista noin 55 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista noin 40 prosenttia olivat joko täysin tai jokseenkin sitä mieltä, että uuden opetussuunnitelman myötä opetuksessa huomioidaan lasten erilaiset tavot oppia.

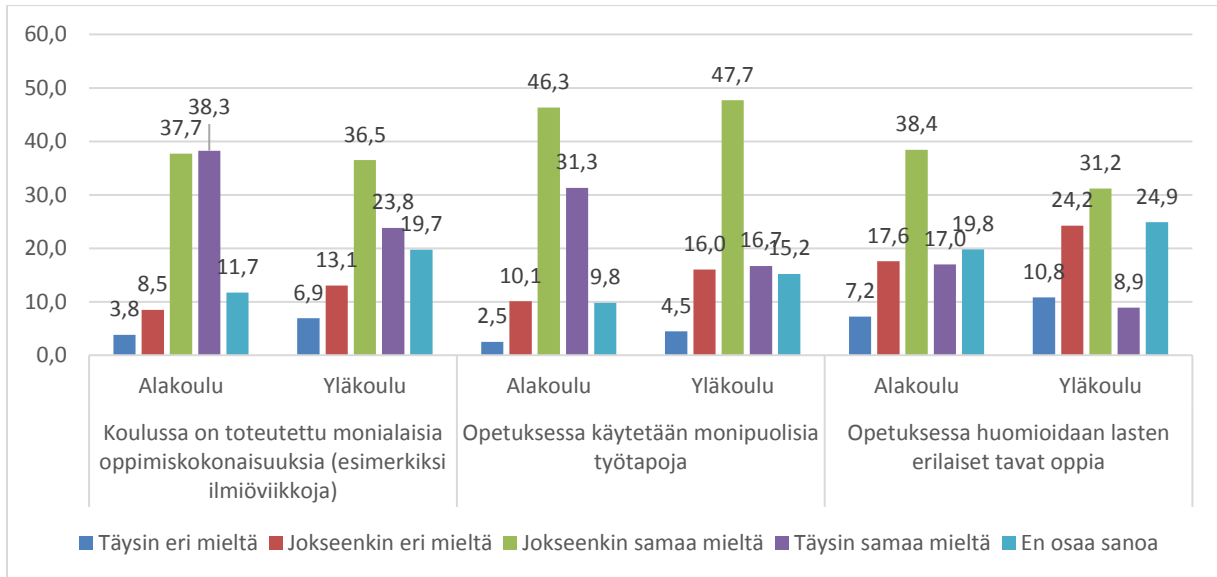
Noin 20 prosenttia alakoululaisten ja 25 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista eivät kuitenkaan osanneet sanoa, huomioidaanko koulussa lasten erilaiset tavat oppia. (Kuvio 9)

Alakoululaisten vanhemmista lähes puolet ja yläkoululaisten vanhemmista vähän yli puolet olivat sitä mieltä, että lapsi saa koulussa enemmän kannustavaa palautetta kuin aikaisemmin. Rungas 30 prosenttia kaikista vanhemmista oli täysin tai jokseenkin eri mieltä väitteestä, että lapsi saa koulussa aikaisempaa enemmän kannustavaa palautetta. Lähes neljännes alakoululaisten vanhemmista ei osannut ottaa asiaan kantaa. Noin 65 prosenttia alakoululaisten ja 55 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista oli sitä mieltä, että uuden opetussuunnitelman myötä arviointi on monipuolistunut. Vanhempien mukaan uusi opetussuunnitelman on lisännyt digilaitteiden käyttöä opetuksessa. Noin 75 prosenttia vanhemmista sekä ala- että yläkoulussa oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että digitaalisten laitteiden käyttö opetuksessa on lisääntynyt. (Kuvio 9a)

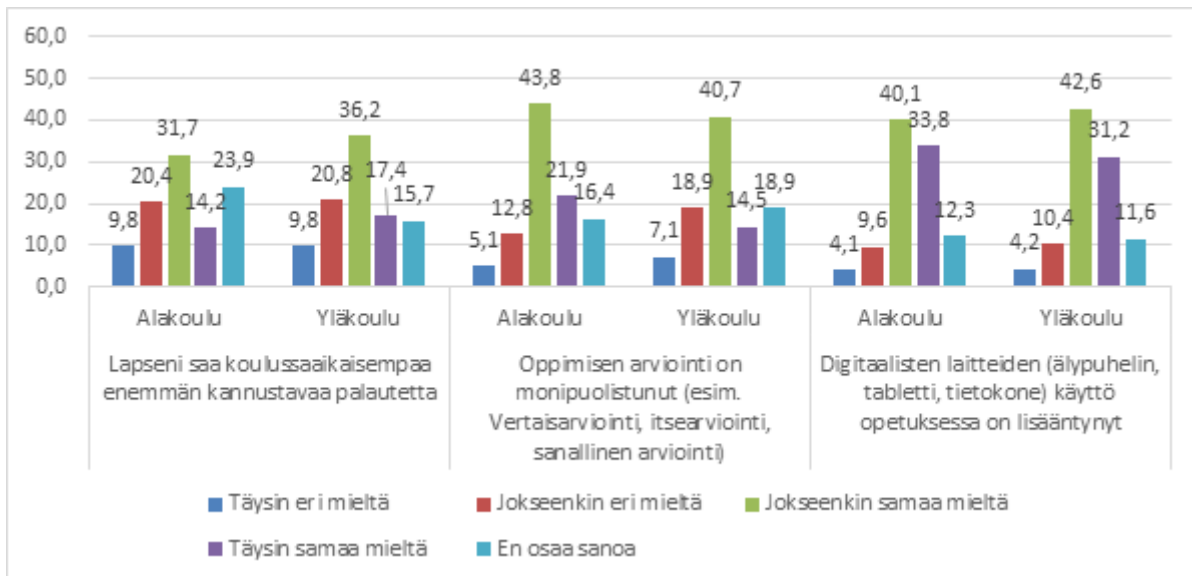
Yläkoululaisten vanhemmista noin 60 prosenttia vastasi, että valinnaisten aineiden määrä on lisääntynyt, kun vastaava luku alakoululaisten vanhempien vastauksissa oli noin 35 prosenttia. Noin kolmannes alakoululaisten vanhemmista ei osannut sanoa, oliko valinnaisten aineiden määrä lisääntynyt, mikä selittyy sillä, että valinnaisia aineita on enemmän yläkoulussa. Noin kolmannes vanhemmista koki, että kotitehtävät olivat vaihtelevampia. Vähiten uusi opetussuunnitelma näkyi vanhempien osallisuudessa. Alakoululaisten vanhemmista 50 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista noin 60 prosenttia oli täysin tai jokseenkin eri mieltä siitä, että vanhempien osallisuus koulussa olisi lisääntynyt uuden opetussuunnitelman myötä. (Kuvio 9b)

Ala- ja yläkoululaisten vanhempien vastauksia vertailemalla vaikuttaa siltä, että uusi opetussuunnitelma näkyy jossain määrin enemmän alakoulun arjessa. Tämä voinee selittyä sillä, että opetussuunnitelmat on otettu porrastetusti käyttöön syksystä 2016 lähtien niin, että ne eivät vielä ole täysimääräisesti käytössä vuosiluokilla 8 ja 9. Toisaalta niiden vanhempien osuus, jotka eivät osanneet ottaa kantaa opetussuunnitelman toteutumiseen koulussa, oli suhteellisen korkea. Tyttöjen ja poikien vanhempien vastauksissa ei ollut mainittavia eroja.

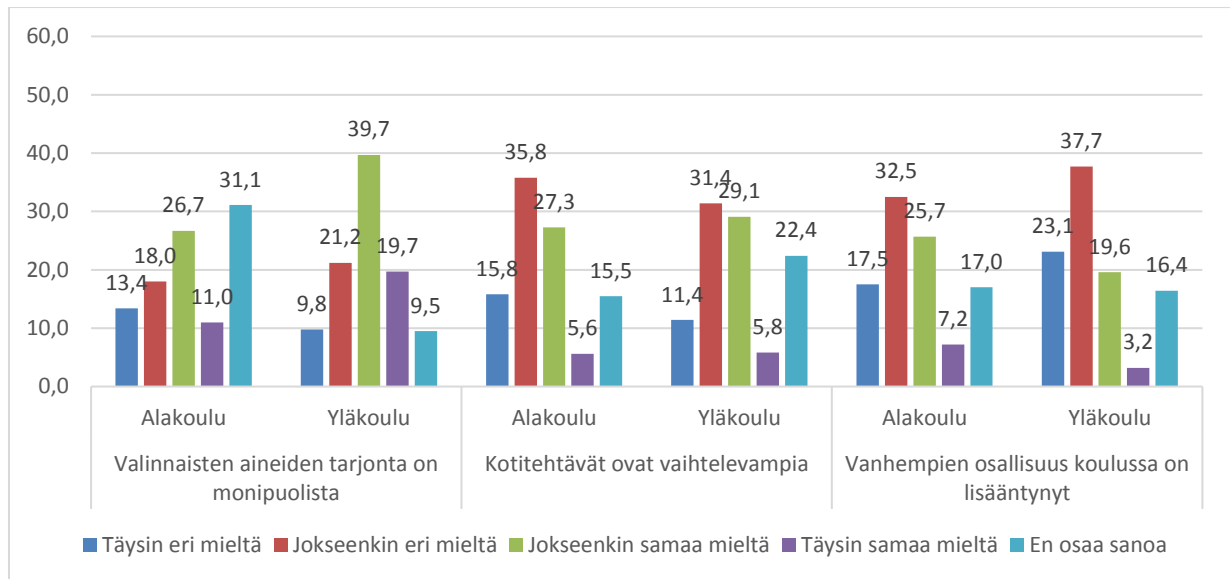
Kuvio 9. Miten seuraavat uuteen opetussuunnitelmaan liittyvät asiat näkyvät lapsesi koulun arjessa? (%)

Kuvio 9a. Miten seuraavat uuteen opetussuunnitelmaan liittyvät asiat näkyvät lapsesi koulun arjessa? (%)

Kuvio 9b. Miten seuraavat uuteen opetussuunnitelmaan liittyvät asiat näkyvät lapsesi koulun arjessa? (%)

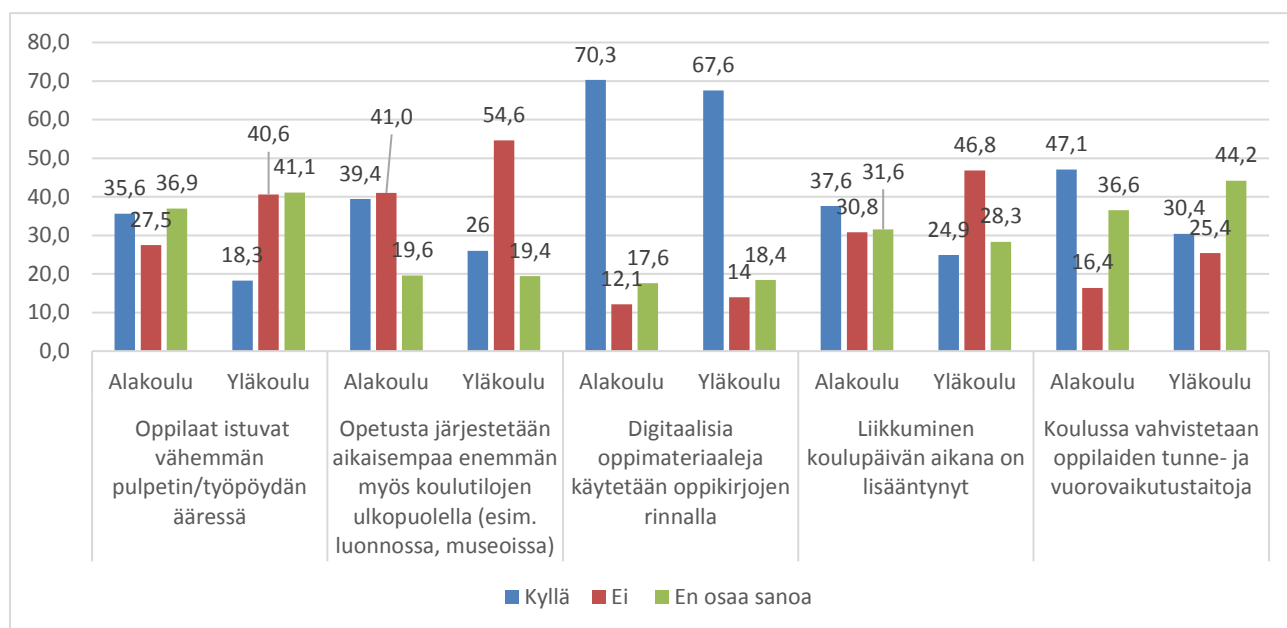

Mitä uuden opetussuunnitelman tuomia toimintatapoja lapsen koulussa käytetään?

Alakoululaisten vanhemmista 35 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista 18 prosenttia vastasi, että oppilaat istuvat aiempaa vähemmän pulpetin tai työpöydän ääressä. Jonkin verran useampi vastasi, että opetusta järjestetään myös koulutilojen ulkopuolella. Alakoululaisten vanhemmista 37,6 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista 24,9 prosenttia koki, että liikkuminen koulupäivän aikana on lisääntynyt. Kaikista vanhemmista noin 70 prosenttia vastasi, että digitaalisia oppimateriaaleja käytetään oppikirjojen rinnalla. Lähes puolet (47 %) alakoululaisten vanhemmista ja noin kolmannes (30 %) yläkoululaisten vanhemmista kertoi, että koulussa vahvistetaan oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Uuden opetussuunnitelman toimintatavat ovat vanhempien vastausten pohjalta huomattavasti enemmän käytössä alakoulussa kuin yläkoulussa. Digilaitteiden käyttö näytti vanhempien mukaan olevan yhtä paljon käytetty toimintatapa sekä ala- että yläkoulussa. (Kuvio 10).

Kuvio 10. Mitä seuraavista toimintatavoista käytetään lapsesi koulussa? (%)

Avovastausmahdollisuudessa vanhemmat mainitsivat projekti- ja ryhmätöiden lisääntyneen opetuksessa. Moni vanhempi mainitsi myös liikunnan lisääntyneen oppituntien lomassa. Yhteistyön sekä koulun sisällä, että sen ulkopuolella kerrottiin myös lisääntyneen. Pääsääntöisesti avovastaukseen vastanneet vanhemmat olivat tyytyväisiä koulussa käytettyihin uusiin toimintatapoihin.

Arviointikeskustelut

Koulussa käydään arviointi- ja kehityskeskusteluita, joihin osallistuvat oppilas, hänen vanhempansa ja opettaja. Uuden opetussuunnitelman mukaan arvioinnin menetelmiä on kehitetty ja monipuolistettu niin, että ne entistä enemmän ohjaisivat ja edistäisivät oppimista. Koulun on annettava riittävän usein tietoa oppilaan opintojen edistymisestä sekä oppilaalle itselleen että hänen huoltajalleen. Kunnat voivat päättää, saavatko 1-7 luokan oppilaat sanallisen arvion vai numeroarvosanat.

Vanhemmilta kysyttiin, mitä mieltä he ovat uuden opetussuunnitelman mukaisesta arvioinnista. Avoimeen kysymykseen vastanneissa oli sekä uusien arviointimenetelmien puolestapuhujia että sitä arvostelevia. Perinteistä numeroarviointia pidettiin oppilaan kannalta kannustavampana ja selkeämpänä ja paremman numeron saaminen kannusti vastaajien mielestä lasta opiskelemaan ahkerammin. Toisaalta moni vanhempi piti numeroarviointia vanhanaikaisena ja liian rajallisena tapana arvioida lapsen oppimista ja kehitystä. Vanhemmat mainitsivat myös Wilman mukanaan tuomat mahdollisuudet säännöllisen palautteen antamiseen lapsen edistymisestä koulussa. Moni vanhempi koki, että kehitys- ja arviointikeskustelut ovat erittäin hyvä tapa saada tietoa lapsen edistymisestä ja mahdollisista haasteista. Uudet arviointitavat koettiin usein myös lasta enemmän osallistavaksi, joskin jotkut vanhemmat pitivät niitä liian vaikeina varsinkin alemmilla luokilla oleville lapsille.

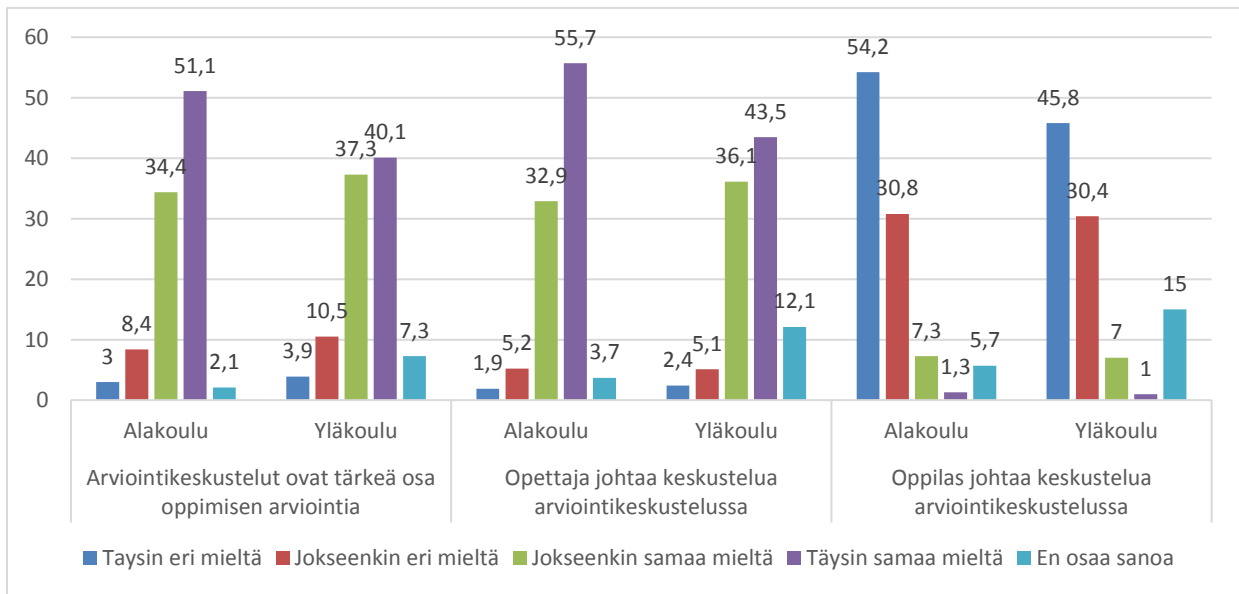
Vanhempia pyydettiin myös ottamaan kantaa arviointi- ja kehityskeskusteluita koskeviin väitteisiin. Lähes 90 prosenttia sekä ala- että yläkoululaisten vanhemmista piti arviointikeskusteluja tärkeänä osana oppimisen arviointia. Noin 90 prosenttia alakoululaisten ja 80 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista oli sitä mieltä, että opettaja johtaa arviointikeskustelua ja vain vajaa 10 prosenttia sekä ala- että yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että oppilas johtaa keskustelua. Yläkoululaisten vanhemmista 15 prosenttia ei osannut sanoa, johtaako oppilas arviointikeskustelua. (Kuvio 11).

Noin 60 prosenttia sekä ala- että yläkoululaisten vanhemmista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että arviointikeskustelujen painopiste on oppilaan suorituksissa ja lähes 80 prosenttia alakoululaisten ja 65 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista, että painopiste on lapsen oppimisen kehittämisessä. Lähes 80 prosenttia alakoululaisten ja noin 65 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista piti arviointikeskusteluja kannustavina ja lapsen vahvuuksiin painottuvina. Noin 15 prosenttia kaikista vanhemmista koki, että arviointikeskustelut painoutuivat liikaa lapsen ongelmien ympärille. (Kuvio 11a)

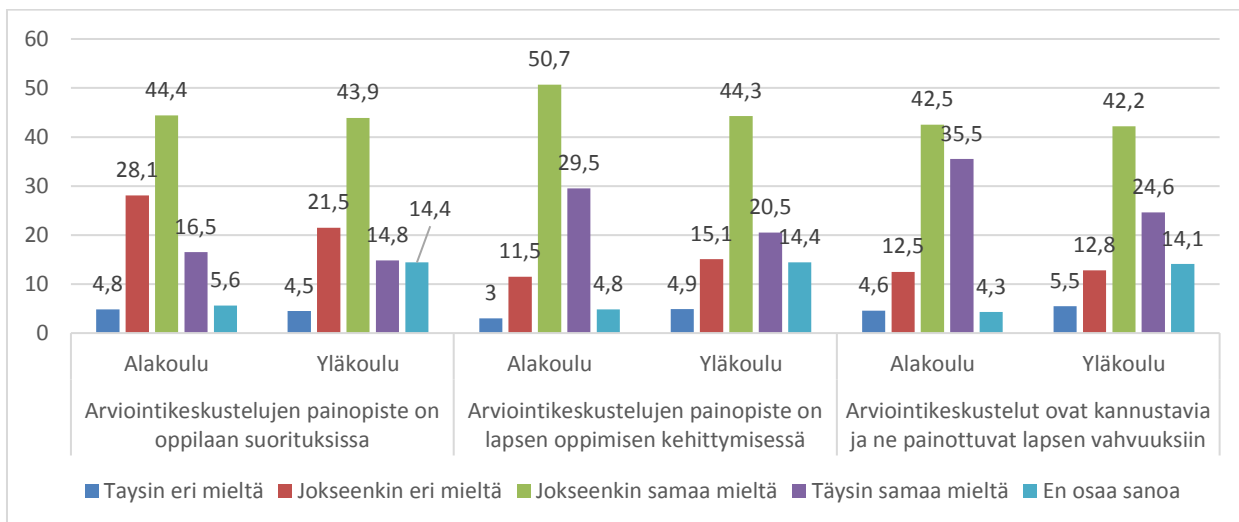
Vajaa puolet vanhemmista vastasi, että heillä on mahdollisuus osallistua koulun arviointikeskusteluun työaikana (päivällä) ja noin puolet sanoi koulun tarjoavan keskustelumahdollisuuksia myös työajan, kello 16, jälkeen. Noin viidennes (21,9 %) alakoululaisten ja runsas neljännes (26,4 %) yläkoululaisten vanhemmista ei osannut sanoa, tarjoaako koulu keskusteluaikojen kello 16 jälkeen. Runsas puolet alakoululaisten ja noin 35 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista sanoi voineensa valmistautua arviointikeskusteluihin etukäteen esimerkiksi vastaamalla kysymyksiin. Yli 80 prosenttia alakoululaisten ja noin 75 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista koki, että opettaja kuuntelee myös heidän mielipiteitään arviointikeskusteluissa. (Kuviot 11b ja 11 c)

Tyttöjen ja poikien vanhemmat vastasivat väitteisiin hyvin samankaltaisesti. Ainoastaan väite arviointikeskustelujen keskittymisestä liikaa ongelmien ympärille jakoi jonkin verran vanhempien mielipiteitä. Viidennes alakoulun ja runsas neljännes yläkoulun poikien vanhemmista oli joko jokseenkin tai täysin sitä mieltä, että arviointikeskustelut keskittyvät liikaa lapsen ongelmien ympärille. Alakoulun tyttöjen vanhemmista vähän yli 10 prosenttia ja yläkoulun tyttöjen vanhemmista vajaa viidennes oli sitä mieltä, että keskustelut keskittyvät lapsen ongelmiin.

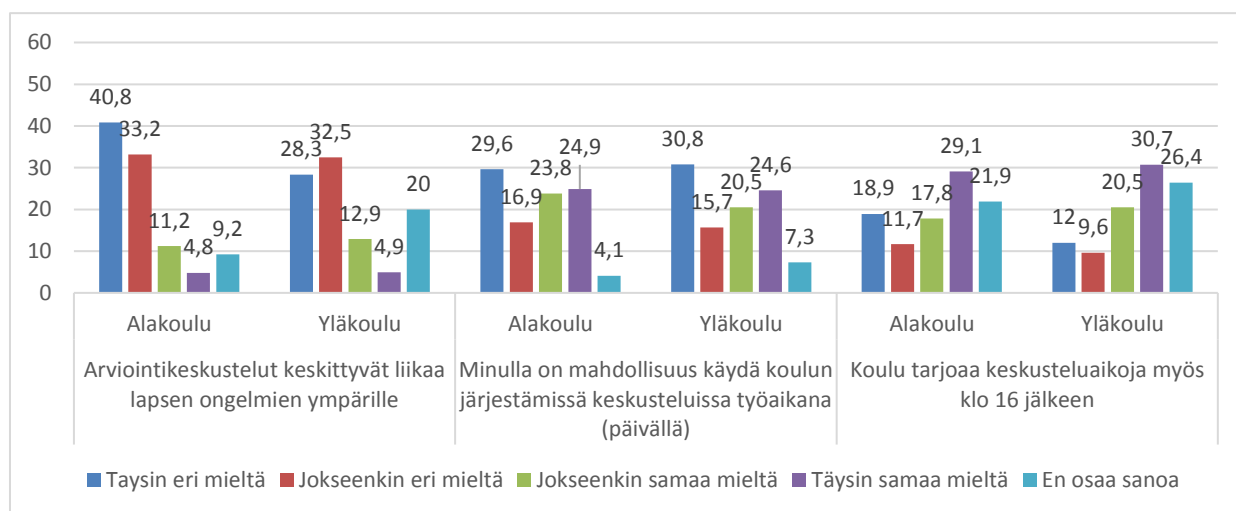
Kuvio 11. Ota kantaa seuraaviin arviointi- ja kehityskeskusteluista koskeviin väitteisiin. (%)

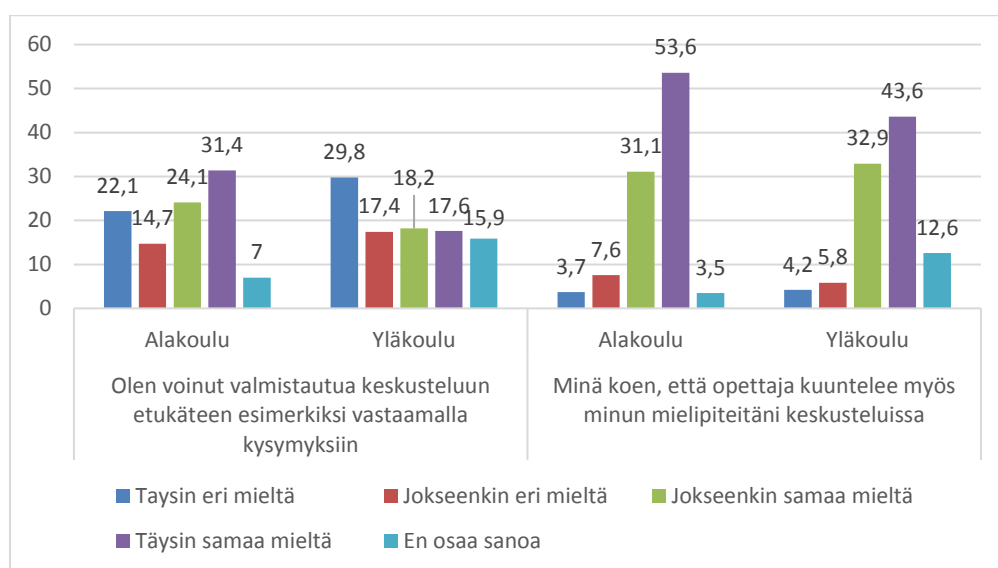
Kuvio 11a. Ota kantaa seuraaviin arviointi- ja kehityskeskusteluista koskeviin väitteisiin. (%)

Kuvio 11b. Ota kantaa seuraaviin arviointi- ja kehityskeskusteluista koskeviin väitteisiin. (%)

Kuvio 11c. Ota kantaa seuraaviin arviointi- ja kehityskeskusteluista koskeviin väitteisiin. (%)

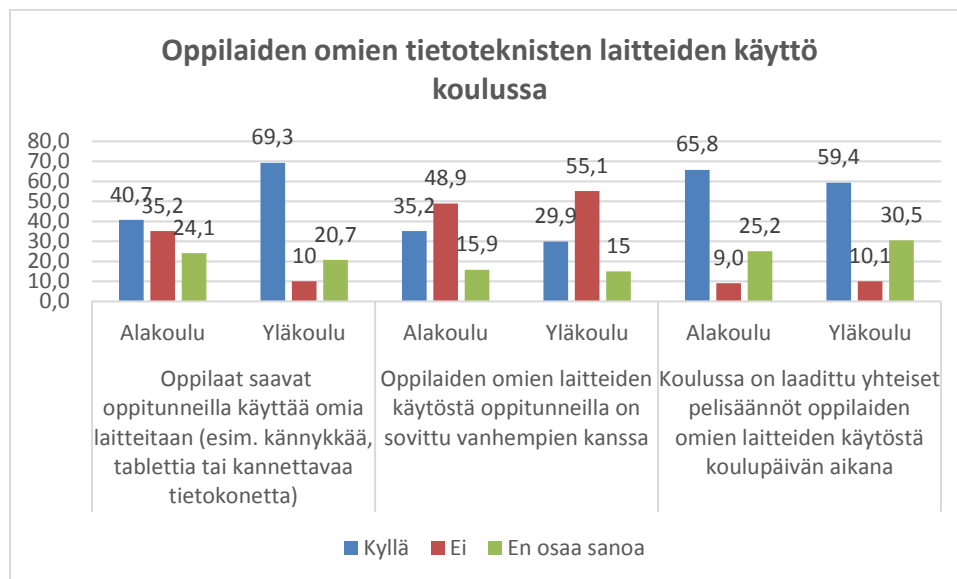
Tietoteknisten laitteiden käyttö koulussa

Tietoteknisten laitteiden käyttö kouluissa on lisääntynyt. Opetussuunnitelman perusteissa sekä Opetushallituksen ohjeistuksissa oppilaan omien laitteiden käytöstä oppitunnilla on sovittava vanhempien kanssa. Noin 40 prosenttia alakoulun oppilaiden ja lähes 70 prosenttia yläkoulun oppilaiden vanhemmista vastasi, että oppilaat saavat käyttää omia tietoteknisiä laitteitaan (esim. kännyköitä, tablettia tai kannettavaa tietokonetta) oppitunneilla. Runsas kolmannes (35,2 %) alakoululaisten ja vain 10 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, etteivät oppilaat saaneet käyttää omia laitteitaan tunneilla. Silti vain 35 prosenttia alakoululaisten ja 29 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että oppilaiden omien laitteiden käytöstä on sovittu vanhempien

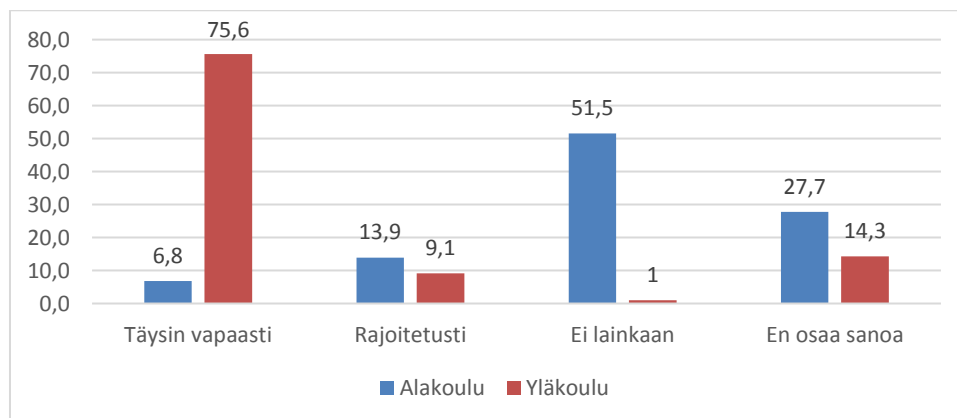
kanssa ja noin 60 prosenttia kaikista vanhemmista sanoi, että koulussa on laadittu yhteiset pelisäännöt tietoteknisten laitteiden käytöstä. Noin 25 prosenttia alakoululaisten ja 20 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista eivät osanneet sanoa, saavatko oppilaat käyttää omia laitteitaan oppitunneilla ja noin 15 prosenttia kaikista vanhemmista eivät olleet tietoisia siitä, onko oppilaiden omien laitteiden käytöstä sovittu vanhempien kanssa. Alakoulun oppilaiden vanhemmista 25 prosenttia ja yläkoulun oppilaiden vanhemmista 30 prosenttia ei osannut sanoa, onko oppilaiden omien laitteiden käytöstä laadittu yhteisiä pelisääntöjä. (Kuvio 12)

Yläkoululaisten vanhemmista yli 75 prosenttia ja alakoululaisten vanhemmista vain vajaa 7 prosenttia vastasi, että oppilaat saavat käyttää kännyköitä täysin vapaasti välitunneilla ja noin 10 prosenttia kaikista vanhemmista sanoi, että niitä saa käyttää rajoitetusti. Yli puolet alakoululaisten vanhemmista vastasi, että kännyköitä ei saa käyttää lainkaan välitunneilla. Yläkoululaisten vanhemmista vain 1 prosenttia vastasi, että oppilaat eivät saa käyttää kännyköitä lainkaan välitunnilla. (Kuvio 13)

Kuvio 12. Oppilaiden omien tietoteknisten laitteiden käyttö koulussa (%)

Kuvio 13. Oppilaat saavat käyttää kännyköitä välitunnilla (%)

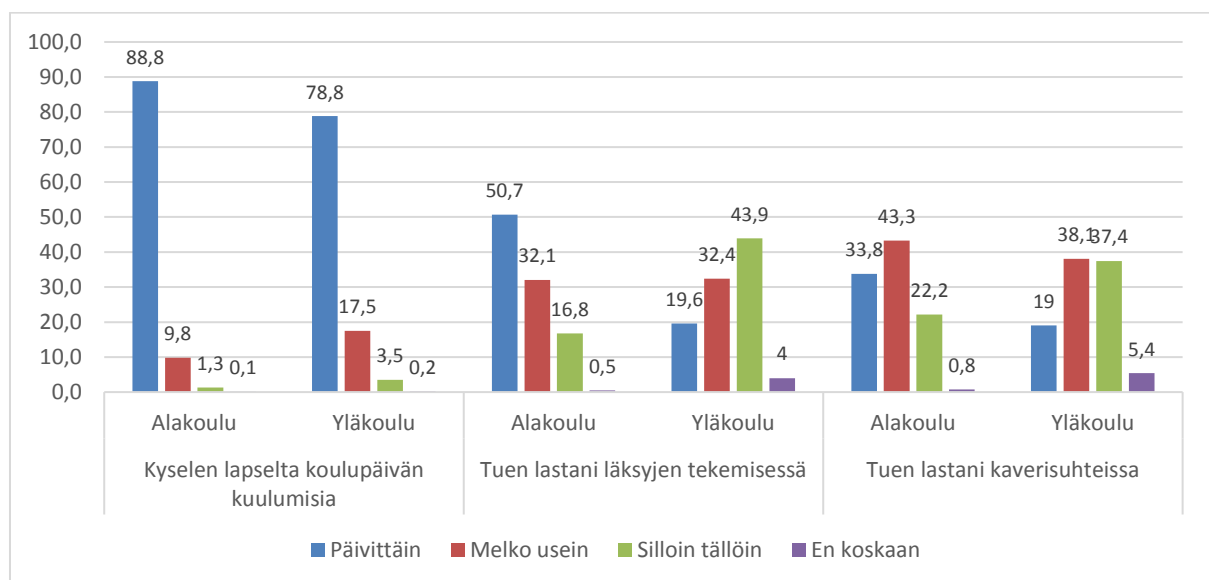

Avokysymyksen mukaan tietoteknisten laitteiden käyttö koulussa jakoi vanhempien mielipiteitä vahvasti. Monet vanhemmat pitivät tietoteknisten laitteiden käyttöä ajanmukaisena, erittäin hyvänä ja välttämättömänä lapsen tulevaisuuden kannalta. Moni vanhempi koki, että tietotekniikan avulla on mahdollista monipuolistaa koulun opetusmenetelmiä ja myös vahvistaa lapsen omaehtoista oppimista. Toisaalta moni vanhempi suhtautui myös kriittisesti tietoteknisten laitteiden hyödyntämiseen koulussa ja oli valmis kieltämään niiden käyttämisen koulussa kokonaan, sillä he kokivat, että lasten vapaa-aika kuluu pitkälti tietoteknisten laitteiden parissa. Melko moni vanhempi piti tietoteknisten laitteiden hyödyntämistä opetuksessa hyvänä asiana, mutta oli valmis kieltämään niiden käytön välitunnilla kokonaan.

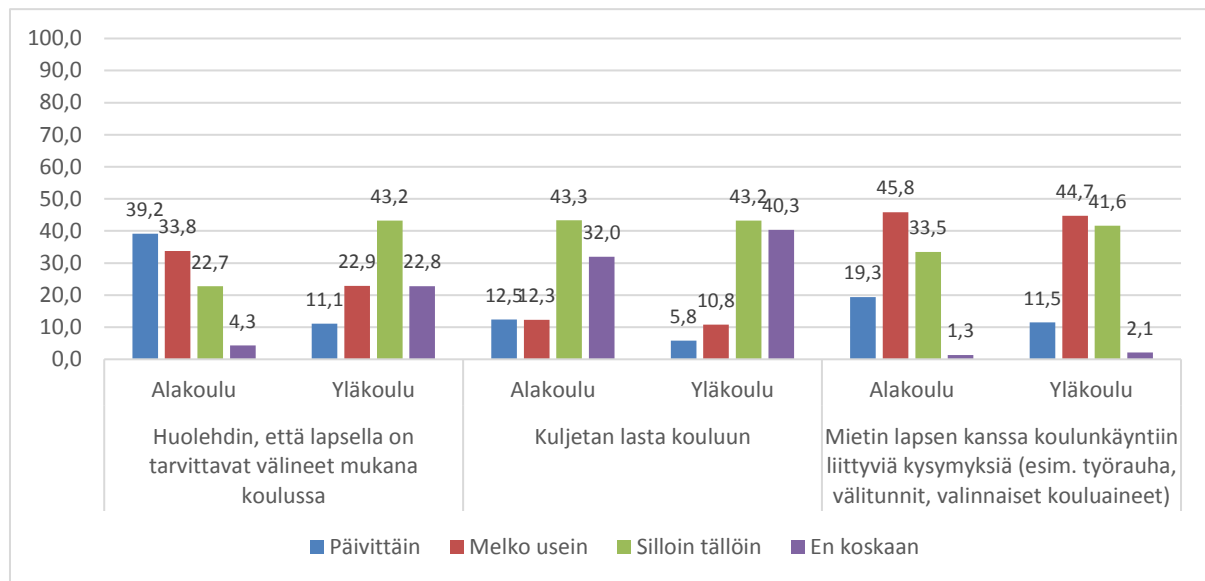
Vanhempien osallisuus lapsen koulunkäynnissä

Vanhempien kiinnostus lapsen koulunkäyntiä kohtaan on ensisijaisen tärkeää sekä lapsen oppimisen että kouluviihtyvyyden kannalta. Lähes jokainen kyselyyn vastannut vanhempi vastasi kyselevänsä lapselta koulupäivän kuulumisia joko päivittäin tai melko usein. Alakoululaisten vanhemmista puolet ja yläkoululaisten vanhemmista vajaa 20 prosenttia tuki lastansa läksyjen teossa päivittäin ja noin kolmannes kaikista vanhemmista tuki läksyjen teossa melko usein. Runsas kolmannes alakoululaisten ja noin viidennes yläkoululaisten vanhemmista tuki lastansa kaverisuhteissa päivittäin. Noin 40 prosenttia alakoululaisten vanhemmista ja runsas 10 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista huolehti päivittäin siitä, että lapsella on tarvittavat välineet mukana koulussa ja runsas 10 prosenttia alakoululaisten ja noin 6 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista kuljetti lastansa päivittäin kouluun. Kaksi kolmasosaa (noin 60 %) vanhemmista mielti lapsen kanssa koulunkäyntiin liittyviä kysymyksiä päivittäin tai melko usein. (Kuviot 14 ja 14a)

Kuvio 14. Miten vanhempana olet mukana lapsesi koulunkäynnissä? (%)

Kuvio 14a. Miten vanhempana olet mukana lapsesi koulunkäynnissä? (%)

Vanhemmilla oli mahdollisuus kertoa myös, millä muulla tavalla he ovat mukana lapsen koulunkäynnissä. Moni vanhempi vastasi, että he auttavat lastaan kaikessa, missä tämä tarvitsee apua, niin koulunkäyntiin kuin vapaa-aikaan liittyen. Moni mainitsi olevansa aktiivisessa vuorovaikutuksessa koulun kanssa lapseen liittyvissä asioissa ja jotkut mainitsivat myös osallistumisen vanhempainyhdistystoimintaan keinona olla mukana lapsen koulunkäynnissä. Monet vanhemmat kertoivat auttavansa lastaan valmistautumaan kokeisiin. Moni vanhempi mainitsi kannustuksen, kuuntelun, kyselyn ja keskustelun tavaksi olla mukana lapsen koulunkäynnissä.

Oppilashuolto ja oppimisen tuki

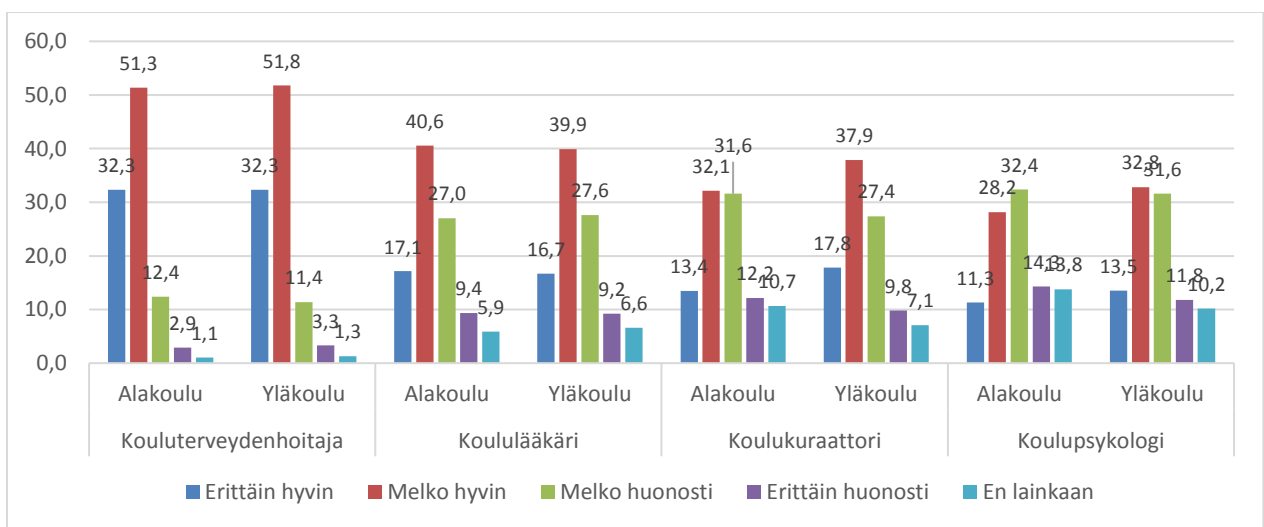
Oppilaalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Tukea tulee antaa heti tuen tarpeen ilmetessä ja niin kauan kuin sitä tarvitaan. Oppilashuollolla tarkoitetaan sitä toimintaa, jolla koulussa tuetaan oppilaiden terveyttä ja hyvinvointia. Oppilashuolto on kaikkien koulun aikuisten vastuulla ja sitä tehdään yhdessä oppilaiden ja heidän vanhempiensa kanssa. Oppilashuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää toimintaa, jonka tarkoitus on vahvistaa ja edistää koko koulu yhteisön hyvinvointia. Sen lisäksi oppilaalla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.

Vanhempien Barometrissä vanhemmilta kysyttiin, miten hyvin he tuntevat lapsen koulussa käytettyjä tuen muotoja. Kouluterveydenhoitaja näytti olevan varsin tuttu suurimmalle osalle sekä ala- että yläkoululaisten vanhemmista, sillä lähes 85 prosenttia vastaajista kertoi tuntevansa kouluterveydenhoitajan tarjoaman tuen joko melko tai erittäin hyvin. Myös koululääkäri, tukiopetus ja erityisopetus ovat tuttuja vanhemmille, sillä runsas puolet vastaajista tunsivat toiminnan joko melko tai erittäin hyvin. Vähiten tunnettuja tukitoimintoja olivat yhteisöllinen oppilashuolto sekä kolmiportainen oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Tämä voi johtua siitä, että ne ovat uuden oppilashuoltolain ja opetussuunnitelman mukana tulleita uusia käsitteitä, joita vanhemmat eivät tunnista omilta kouluajoiltaan. Tulos voi myös kertoa siitä, että koulu ei ole informoinut vanhempia

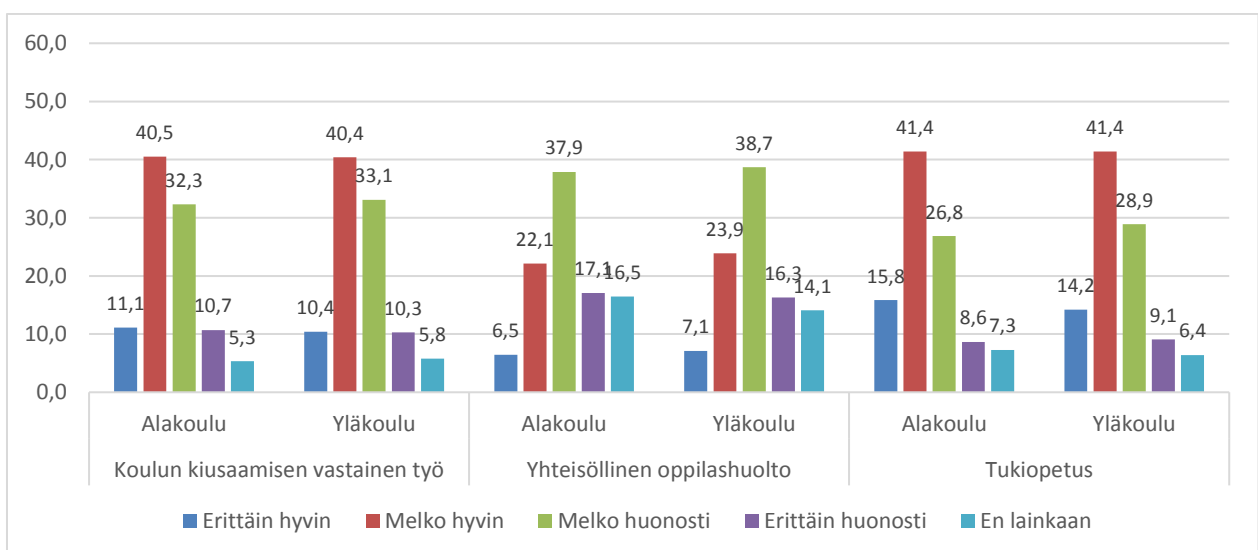
oppilashuollosta eikä varsinkaan yhteisöllisen oppilashuollon tai kolmiportaisen ja koulunkäynnin tuen sisällöstä ja tarkoituksesta. (Kuviot 15, 15a ja 15b)

Ala- ja yläkoululaisten vanhempien välillä ei ollut merkittäviä eroja siinä, miten hyvin he tunsivat koulun tarjoamia tuen muotoja. Ainoastaan oppilaanohjaus oli huomattavasti tutumpi yläkoululaisten kuin alakoululaisten vanhemmille. Noin kaksi kolmasosaa (59,5 %) yläkoululaisten vanhemmista tunsivat oppilaanohjauksen erittäin tai melko hyvin, kun vain noin kolmannes (28,2 %) alakoululaisten vanhemmista sanoi tuntevansa toiminnan. Tähän vaikuttanee se, että yläkoulussa oppilaanohjaus on oma oppiaine, jossa oppilaat saavat ammatinvalinnanohjausta ja tukea toisen asteen koulutuspaikan hakemiseen.

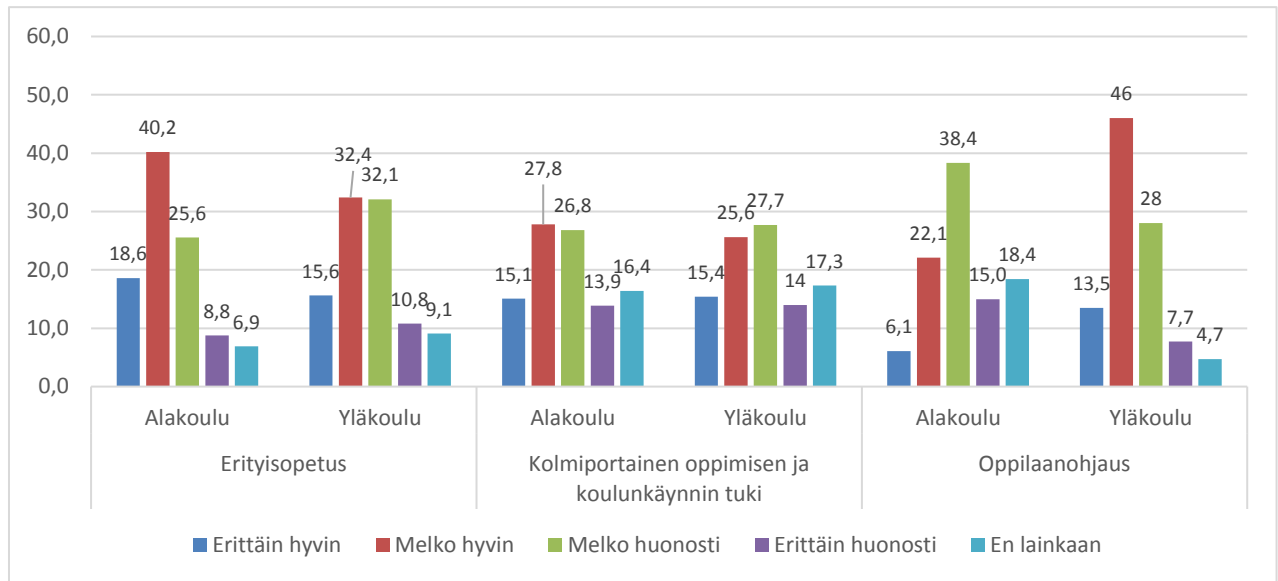
Kuvio 15. Miten hyvin tunnet seuraavia koulun oppilaille tarjoamia tuen muotoja? (%)

Kuvio 15a. Miten hyvin tunnet seuraavia koulun oppilaille tarjoamia tuen muotoja? (%)

Kuvio 15b. Miten hyvin tunnet seuraavia koulun oppilaille tarjottavia tuen muotoja? (%)

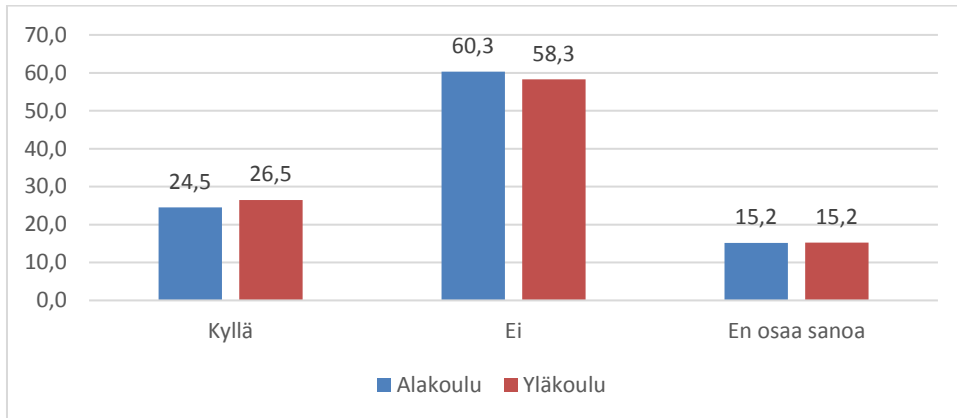
Vanhemmilta kysyttiin, miten he haluaisivat vanhempana olla mukana tukemassa lasten hyvinvointia koulussa. Lähes 6000 vanhempaa vastasi tähän avoimeen kysymykseen. Tärkeimmiksi hyvinvoinnin tuen muodoiksi nousivat avoin vuorovaikutus lapsen koulun ja opettajan kanssa, läsnäolo lapsen arjessa, lapsen kannustaminen ja kuunteleminen sekä kiinnostuksen osoittaminen lapsen koulunkäyntiä kohtaan. Vanhempainyhdistystoiminta, vanhempainillat ja koulun tai vanhempainyhdistysten järjestämät tapahtumat ja tilaisuudet mainittiin myös keinoksi tukea lasten hyvinvointia koulussa.

Sisäilmaongelmat koulussa

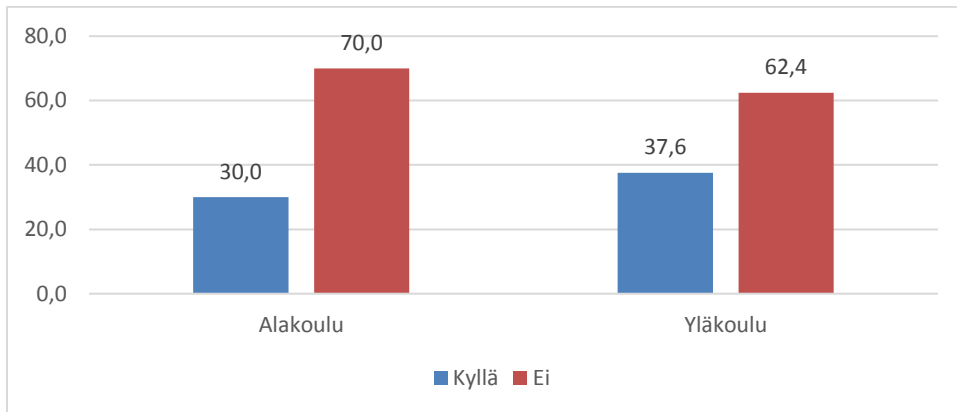
Sisäilmaongelmat julkisissa rakennuksissa, myös kouluissa, ovat lisääntyneet kuluneiden vuosikymmenten aikana aiheuttaen pahimmassa tapauksessa merkittäviä terveyshaittoja tiloissa oleskeleville. Huono sisäilma voi vaikuttaa lapsen koulutyöskentelyyn ja viime kädessä myös oppimistuloksiin.

Neljännes barometriin vastanneista vanhemmista ilmoitti, että lapsen koulussa on ollut sisäilmaongelmia. Heistä noin kolmannes sanoi lapsensa oireilleen koulun sisäilmaongelmien vuoksi (alakoulussa 802 lasta, yläkoulussa 428 lasta). Lähes puolet niistä, jotka vastasivat koulussa olleen sisäilmaongelmia, vastasi, että lapsen koulussa on jouduttu tekemään erityisjärjestelyjä sisäilmaongelmien vuoksi, vaikka oma lapsi olisi oireillut sisäilman takia. Avoimista vastauksista kävi ilmi, että yleisemmät toimenpiteet olivat joko väistötiloihin siirtyminen tai koulun tai yksittäisten luokkahuoneiden saneeraus. (Kuviot 16, 17 ja 18)

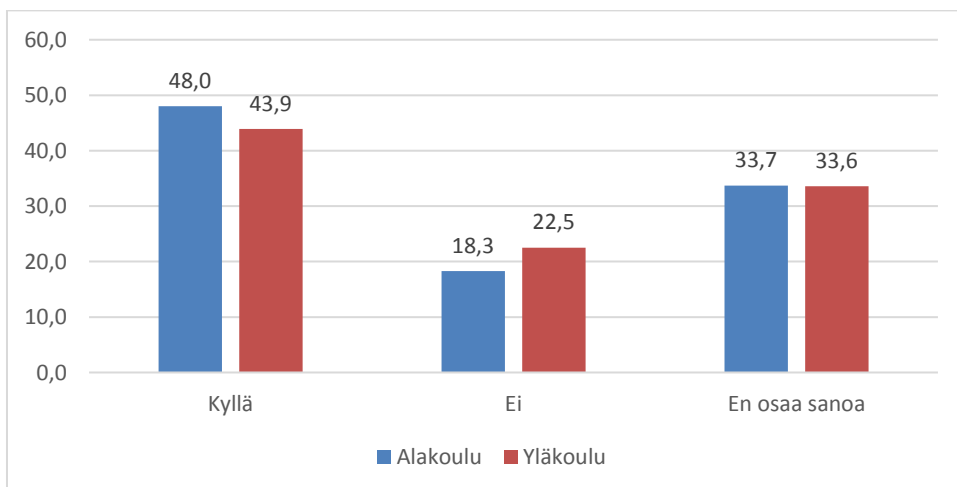
Kuvio 16. Ovatko sisäilmaongelmat aiheuttaneet lapsesi koulussa ongelmia viimeisen vuoden aikana? (%)

Kuvio 17. Onko lapsesi oireillut koulussa sisäilmaongelmien vuoksi? (Heistä, jotka ilmoittivat että koulussa on sisäilmaongelmia) (%)

Kuvio 18. Onko lapsesi koulussa jouduttu tekemään erityisjärjestelyjä sisäilmaongelmien vuoksi? (%)

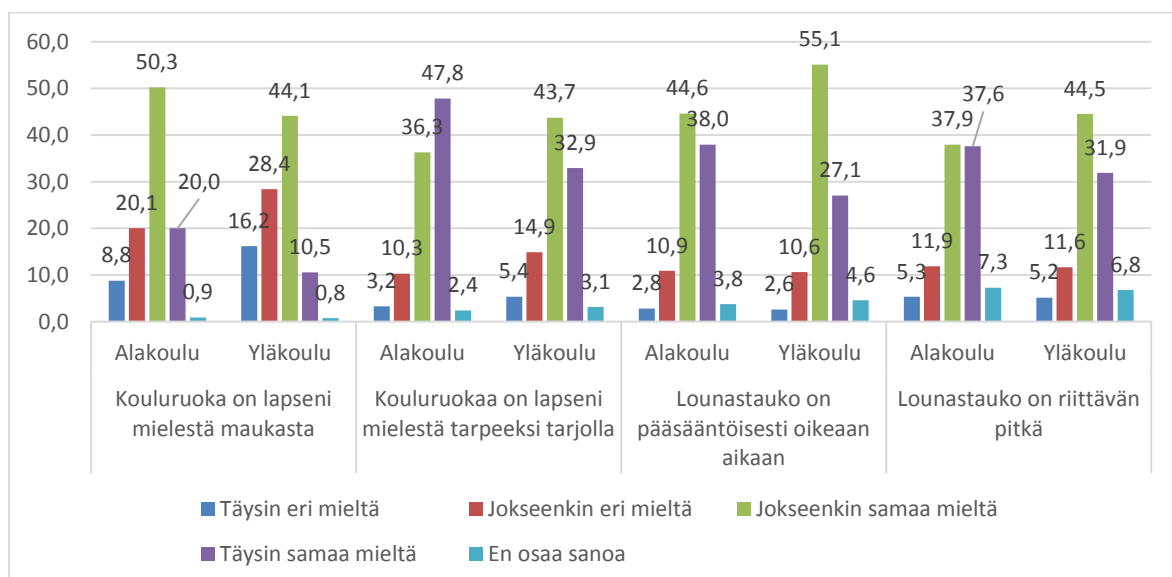
Kouluruokailu

Kouluruokailu on keskeinen osa kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämistä. Parhaimmillaan kouluruokailu tuo koulupäivään iloa ja lisää viihtyvyyttä, koulumyönteisyyttä ja parantaa oppimistuloksia. Opetushallituksen, Valtion ravitsemusneuvottelukunnan ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen laatima uusi kouluruokailusuositus antaa suuntaviivat kouluruokailun toteuttamiselle. Suosituksen mukaan koululounaan tulisi kattaa noin kolmannes lapsen päivittäisestä energiansaannista. Lopusta vastaa koti. Suosituksissa korostetaan koulun ja kodin yhteistyön merkitystä kouluruokailun järjestämisessä. Vanhempia kehoitetaan puhumaan kotona kouluruuasta myönteisesti lapselleen.

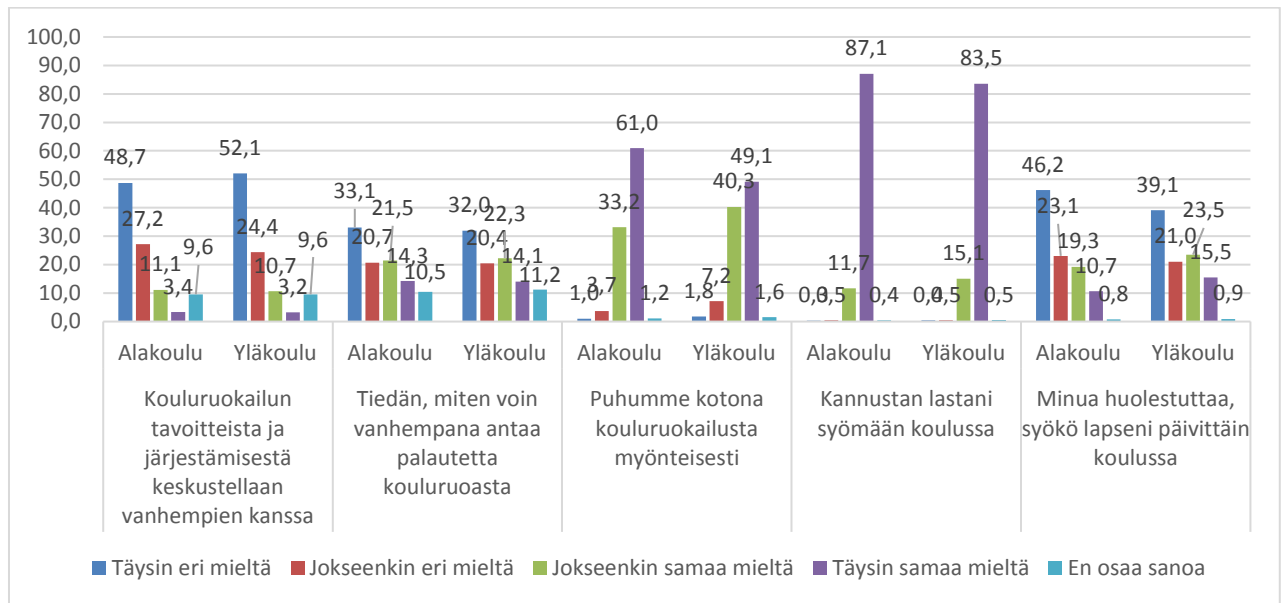
Vanhempia pyydettiin ottamaan kantaa kouluruokailua koskeviin väitteisiin. Väitteet käsittelivät kouluruoan maittavuutta ja riittävyttä, lounastauon kestoa ja ajoitusta, oman lapsen ruokailua sekä vanhempien mahdollisuuksia vaikuttaa kouluruokailuun.

Noin 70 prosenttia alakoululaisten ja yli 50 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että lapsi pitää kouluruokaa maukaana. Kouluruoan riittävyteen ja lounastauon järjestelyihin oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Lähes 90 prosenttia alakoululaisten ja 80 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että kouluruokaa on heidän lapsensa mielestä tarjolla riittävästi ja lounastauko on pääsääntöisesti ajoitettu oikein ja se on riittävän pitkä. (Kuvio 19). Sen sijaan vain noin 15 prosenttia vanhemmista koki, että kouluruokailun tavoitteista ja järjestelystä on keskusteltu vanhempien kanssa ja noin 35 prosenttia sanoi tietävänsä, miten he voivat antaa palautetta kouluruokailusta. Kaikista vanhemmista noin 10 prosenttia ei osannut sanoa, onko kouluruokailusta keskusteltu vanhempien kanssa tai miten he voisivat antaa palautetta kouluruokailusta. Lähes kaikki vanhemmat ilmoittivat puhuvansa myönteisesti kouluruuasta lastensa kanssa ja noin 90 prosenttia vastasi kannustavansa lastansa syömään koulussa. Noin 30 prosenttia alakoululaisten ja 40 prosenttia yläkoululaisten vanhempia huolestutti se, syövätkö heidän lapsensa koulussa päivittäin. (Kuvio 19a)

Kuvio 19. Ota kantaa seuraaviin kouluruokailua koskeviin väittämiin lapsesi koulussa. (%)

Kuvio 19a. Ota kantaa seuraaviin kouluruokailua koskeviin väittämiin lapsesi koulussa. (%)

Kodin ja koulun yhteistyö

Vanhempien osallisuus koulussa ja sen kehittämisessä on opetussuunnitelman perusteiden mukaan keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun yhteistyötä tehdään sekä yksilön että yhteisön tasoilla. Koulujen tulee olla aloitteellisia yhteistyössä. Kodin ja koulun yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus.

Kuka perheessänne pitää ensisijaisesti yhteyttä lapsen kouluun?

Vanhempien Barometriin vastanneissa perheissä äiti oli yleensä se vanhemmista, joka ensisijaisesti hoiti yhteyttä lapsen kouluun (noin 75 prosenttia). Isän koulu yhteyksien ensisijaiseksi hoitajaksi ilmoitti vain 3,4 prosenttia alakoululaisten ja 4,8 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista. Alakoululaisten vanhemmista lähes 23 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista vajaa 18 prosenttia vastasi, että yhteyksiä hoitavat molemmat vanhemmat yhtä paljon. Noin puoli prosenttia vanhemmista vastasi, että yhteyksistä vastaa ensisijaisesti joku muu, esimerkiksi isovanhempi, vanhempi sisarus tai vanhemman uusi kumppani. (Kuvio 20).

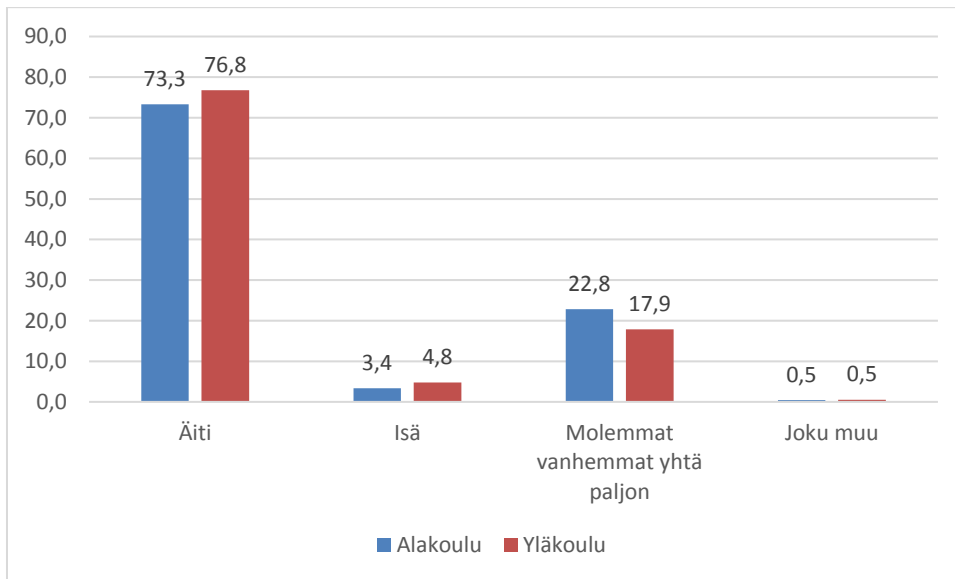
Kun katsoo yhteydenpitoa lapsen kouluun vastaajan sukupuolen mukaan, runsas 80 prosenttia naisista oli sitä mieltä, että he äitinä ovat perheessä niitä, jotka ensisijaisesti hoitavat yhteyttä lapsen kouluun. Vain noin 1 prosentti naisista sanoi, että isä hoitaa perheessä ensisijaisesti yhteyttä kouluun. Noin 18 prosenttia naisista, joilla oli lapsi alakoulussa ja vajaa 14 prosenttia naisista, joilla oli lapsi yläkoulussa, vastasi, että molemmat vanhemmat hoitavat yhteyksiä kouluun yhtä paljon. (Kuvio 20a)

Noin 26 prosenttia miehistä, joilla oli lapsi alakoulussa ja runsas 20 prosenttia miehistä, joilla oli lapsi yläkoulussa, sanoi, että äiti on perheen ensisijainen yhteydenpitäjä lapsen kouluun. Runsas 20

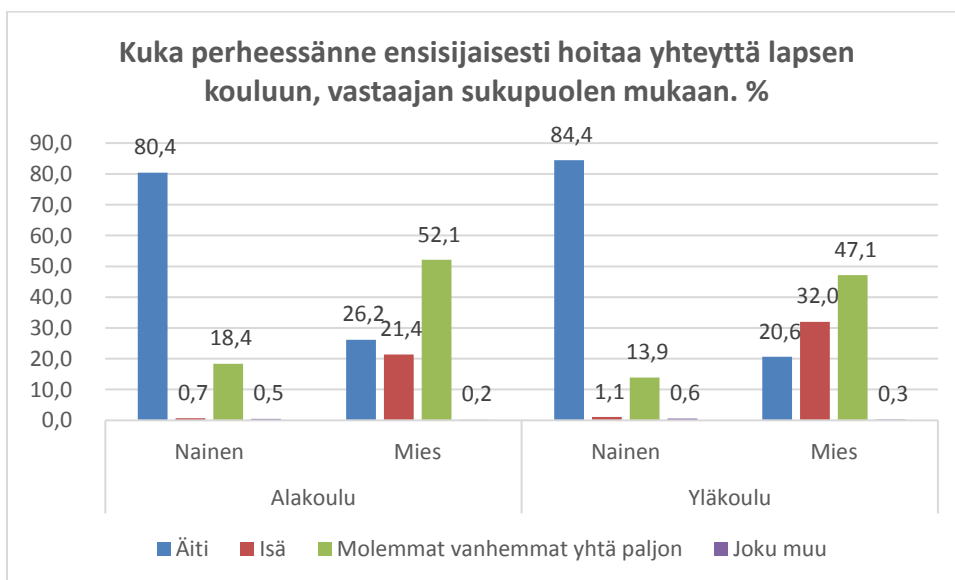
prosenttia miehistä, joilla oli lapsi alakoulussa ja yli 30 prosenttia miehistä, joilla oli lapsi yläkoulussa, sanoi heidän isänä olevan ensisijaisesti yhteydessä kouluun. Yli puolet miehistä, joilla oli lapsi alakoulussa ja lähes puolet miehistä, joilla oli lapsi yläkoulussa, vastasi, että vanhemmat hoitavat yhteyksiä kouluun tasapuolisesti. (Kuvio 20a)

Todennäköisesti kyselyyn vastanneet miehet olivat juuri niistä perheistä, joissa isän rooli koulun suuntaan oli aktiivisempi tai joissa molemmat vanhemmat hoitivat yhteyksiä yhtä paljon.

Kuvio 20. Kuka perheessänne ensisijaisesti hoitaa yhteyttä lapsen kouluun? (%)

Kuvio 20a. Kuka perheessänne ensisijaisesti hoitaa yhteyttä lapsen kouluun? (%)

Kodin ja koulun yhteistyö

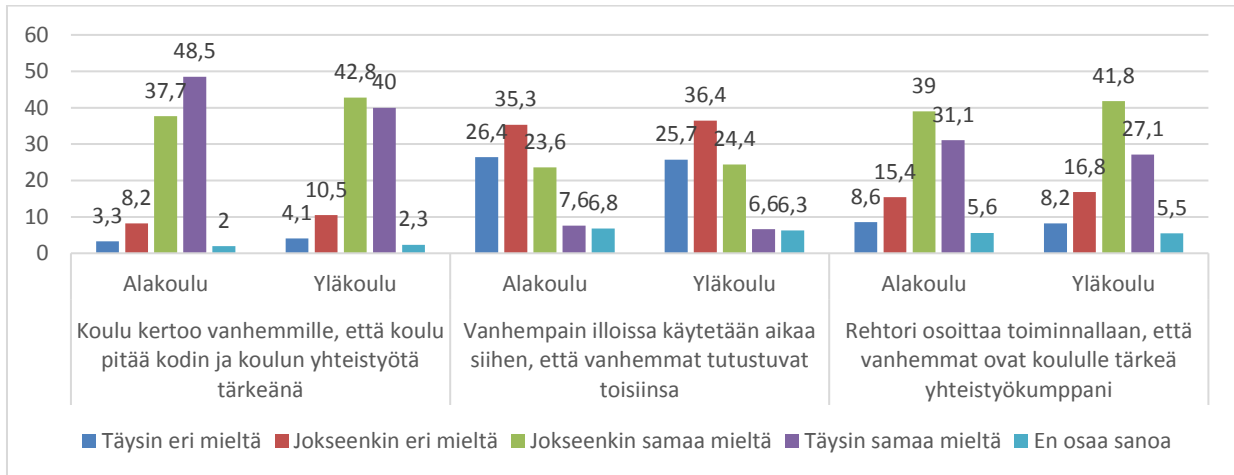
Suuri osa Vanhempien Barometriin vastanneista vanhemmista näytti olevan tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön. Lähes 90 prosenttia vastaajista koki, että koulu pitää kodin ja koulun välistä yhteistyötä tärkeänä ja noin 70 prosenttia vastasi, että rehtori osoittaa toiminnallaan vanhempien olevan tärkeä yhteistyökumppani koululle. Sen sijaan vain noin 30 prosenttia vanhemmista vastasi, että vanhempainilloissa käytetään aikaa siihen, että vanhemmat tutustuisivat toisiinsa. (Kuvio 21)

Lähes 80 prosenttia vanhemmista vastasi, että koulu kannustaa vanhempia pitämään yhteyttä kouluun, mutta vain noin 30 prosenttia alakoulun ja runsas 20 prosenttia yläkoulun vastaajista koki koulun kannustavan vanhempia vierailemaan koulussa koulupäivän aikana. Runsaat 10 prosenttia vastaajista ei osannut ottaa kantaa väitteeseen, kannustaako koulu vanhempia vierailemaan koulussa koulupäivän aikana. Alakoululaisten vanhemmista vähän yli 50 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista vähän alle 50 prosenttia koki, että koulu kuuntelee vanhempien mielipiteitä ja suhtautuu avoimesti vanhempien kehittämisehdotuksiin. Sen sijaan viidennes (19,9 %) alakoululaisten ja neljännes (24,3 %) yläkoululaisten vanhemmista ei osannut ottaa kantaa tähän väitteeseen. (Kuvio 21a)

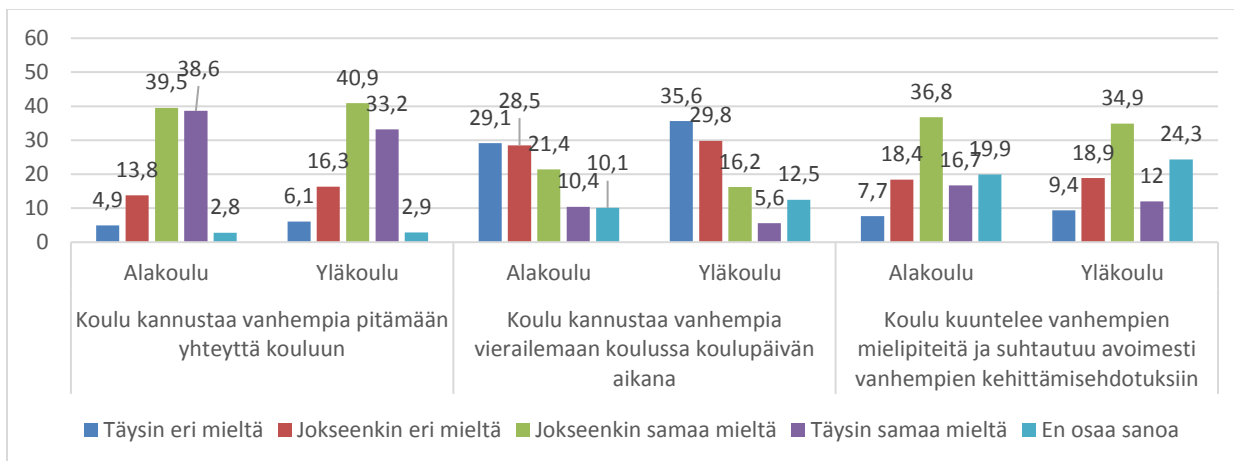
Suuri osa vanhemmista oli tyytyväisiä koulusta saamaansa tietoon ja palautteeseen. Noin 70 prosenttia vastaajista koki saavansa riittävästi tietoa lapsensa koulunkäynnistä ja lähes yli 80 prosenttia vanhemmista kertoi saavansa opettajalta positiivista palautetta lapsestaan. Kodin ja koulun välisen yhteistyön peruspilari on molemminpuolinen luottamus; yli 80 prosenttia vanhemmista sanoi luottavansa lapsensa kouluun ja opettajiin. Lähes yhtä suuri osa koki olevansa osallisena lapsensa koulunkäynnissä. Vajaa 50 prosenttia alakoululaisten ja noin 35 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista koki saavansa koulusta konkreettisia vinkkejä siitä, miten he voisivat vanhempana tukea lapsensa koulunkäyntiä. (Kuvio 21b ja 21c)

Tyttöjen ja poikien vanhempien vastaukset erosivat kahden väitteen osalta. Tyttöjen vanhemmat sekä alakoulussa että yläkoulussa olivat poikien vanhempia useammin täysin samaa mieltä siitä, että he saavat opettajalta positiivista palautetta lapsestaan. Alakoulun tyttöjen vanhemmista 42,7 prosenttia ja yläkoulun tyttöjen vanhemmista 42,4 prosenttia sanoi saavansa opettajalta positiivista palautetta lapsestaan. Alakoulun poikien vanhemmista runsas kolmannes ja yläkoulun poikien vanhemmista noin kolmannes oli täysin samaa mieltä positiivista palautetta koskevasta väitteestä.

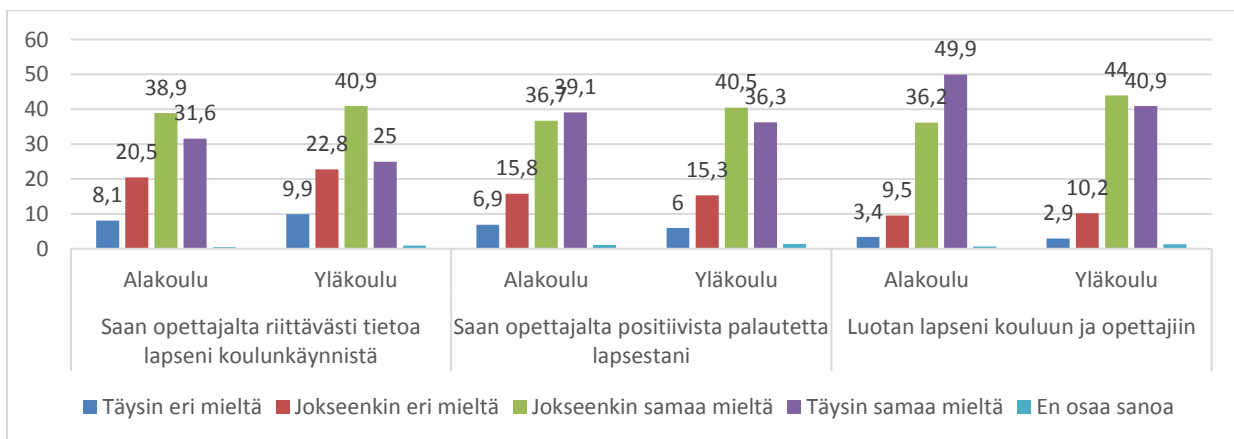
Kuvio 21. Ota kantaa seuraaviin kodin ja koulun yhteistyötä koskeviin väittämiin ajatellen lapsesi koulua (%)

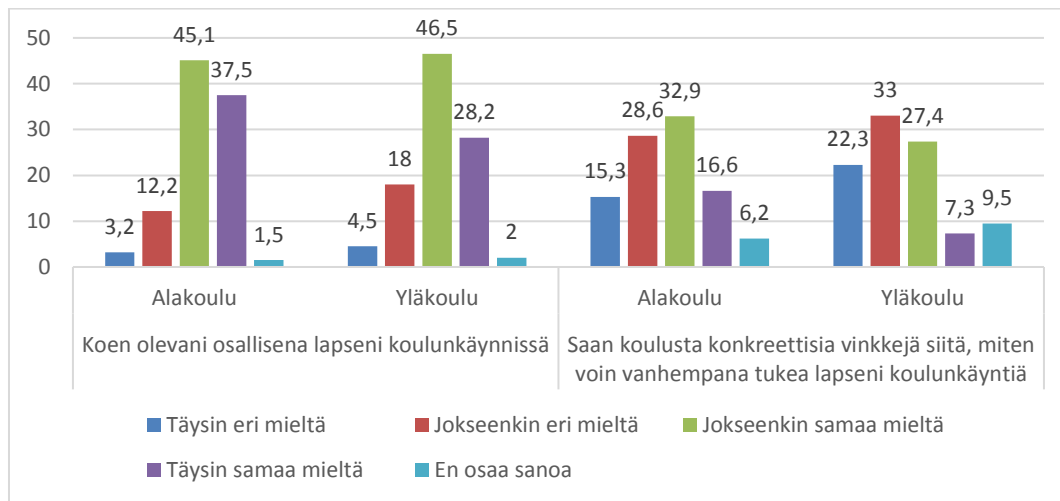
Kuvio 21a. Ota kantaa seuraaviin kodin ja koulun yhteistyötä koskeviin väittämiin ajatellen lapsesi koulua (%)

Kuvio 21b. Ota kantaa seuraaviin kodin ja koulun yhteistyötä koskeviin väittämiin ajatellen lapsesi koulua (%)

Kuvio 21c. Ota kantaa seuraaviin kodin ja koulun yhteistyötä koskeviin väittämiin ajatellen lapsesi koulua (%)

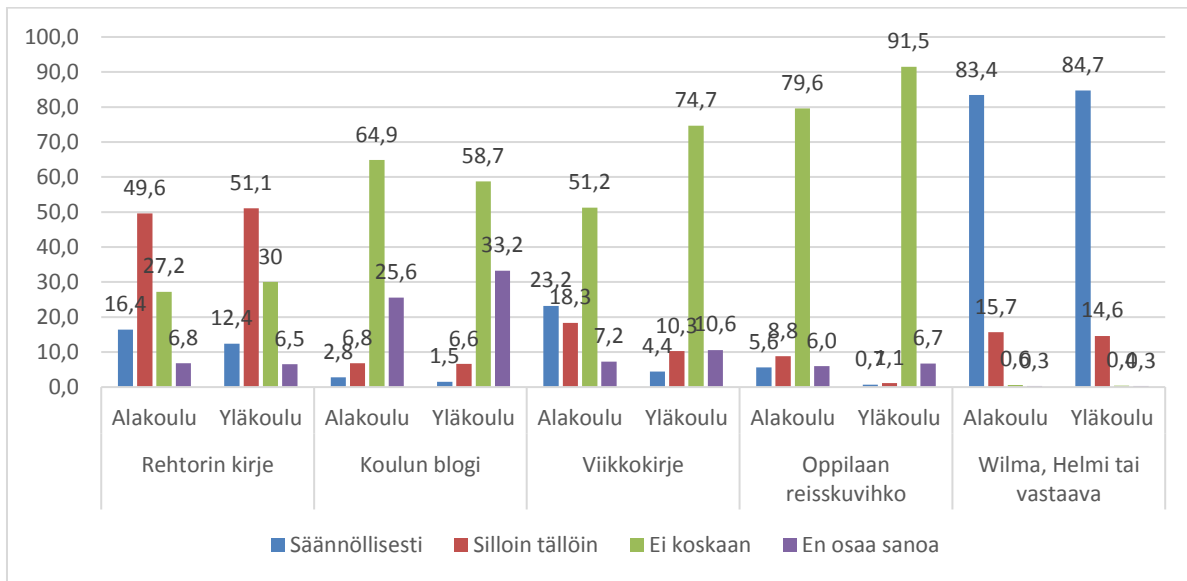

Kodin ja koulun yhteistyötä koskevassa avoimessa kysymyksessä vanhemmat peräänkuuluttivat lisää yhteistyötä kodin ja koulun välillä, kun taas toiset kokivat, että sitä on riittävästi tai jopa liian paljon. Joidenkin vanhempien mielestä kodin ja koulun hyvää yhteistyötä kiitetään ja siihen kannustetaan, mutta käytännössä yhteistyö jää usein siihen, että vanhemmat hoitavat lapsen kouluun ja pitävät huolen, että lapsella on tarvittavat välineet ja materiaalit mukana. Moni vanhempi myös kaipasi lisää palautetta ja tietoa koulun arjesta ja toiminnasta. Toiset vanhemmat taas olivat hyvin tyytyväisiä saamansa palautteen ja tiedon määrään.

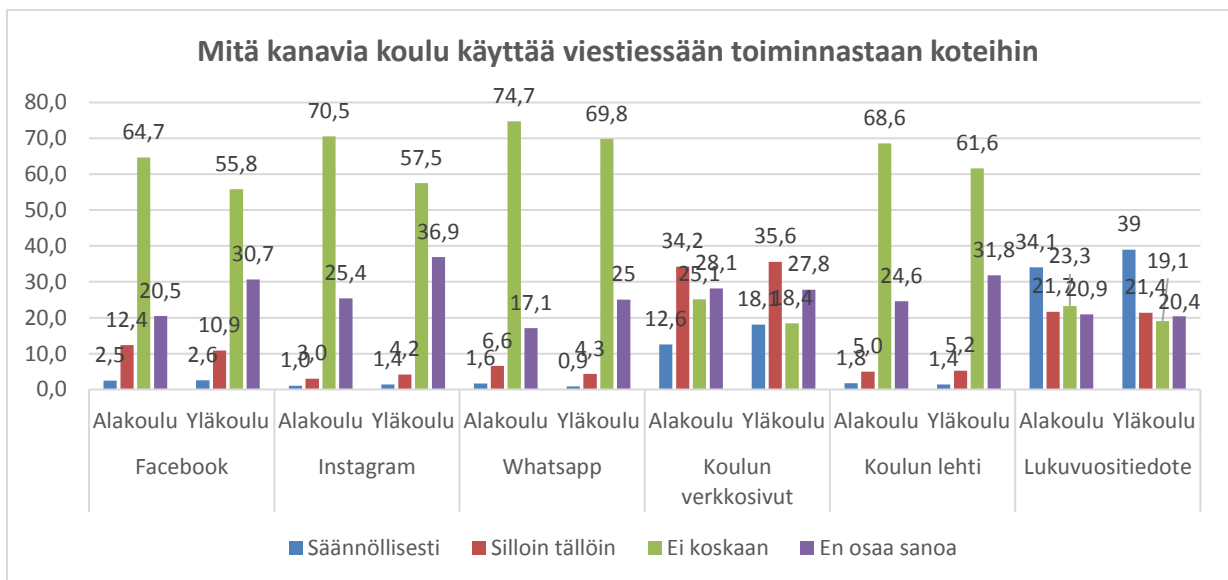
Viestintä kodin ja koulun välillä

Viestintä on tärkeä osa kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Vanhempien Barometri -kyselyssä vanhemmilta kysyttiin, mitä kanavia koulu käyttää viestiessään koulun toiminnasta koteihin. Ylivoimaisesti tärkein viestintäkanava oli sähköinen viestintäväline Wilma, Helmi tai vastaava. Lähes kaikki vastaajat kertoivat koulun käyttävän sitä viestinnässään. Toiseksi eniten viestinnässä käytettiin rehtorin kirjettä tai lukuvuositedotetta (noin 60 % molempia). Viikkokirje oli myös alakoulussa tärkeä viestintäkanava, sillä noin 40 prosenttia alakoululaisten vanhemmista vastasi saavansa tietoa koulun toiminnasta viikkokirjeen kautta. Vastaava luku yläkoulussa oli noin 15 prosenttia. Lähes puolet vanhemmista kertoi koulun käyttävän koulun verkkosivuja viestinnässään. Sosiaalisen median kanavista Facebook oli yleisin viestintäkanava, joskin vain vajaa 15 prosenttia vanhemmista sanoi koulun käyttävän Facebookia säännöllisesti tai silloin tällöin viestinnässään koulun toiminnasta. Vajaa 10 prosenttia vanhemmista vastasi, että koulu käyttää blogia vanhemmille suunnatussa viestinnässä. Muiden sosiaalisten medioiden osuus koulun viestinnässä oli suhteellisen vähäistä; Whatsappia tai Instagramia käytti vajaa 10 prosenttia kouluista. Myös aiemmin ahkerasti käytössä ollut oppilaan reissuvihko näyttäisi menettäneen suosiotaan kodin ja koulun välisessä viestinnässä. Vastaajista 10,8 prosenttia ilmoitti koulun hyödyntävän reissuvihkoa säännöllisesti tai silloin tällöin viestiessään kotiin. (Kuviot 22 ja 22a)

Kuvio 22. Mitä kanavia koulu käyttää viestiessään toiminnastaan koteihin? (%)

Kuvio 22a. Mitä kanavia koulu käyttää viestiessään toiminnastaan koteihin? (%)

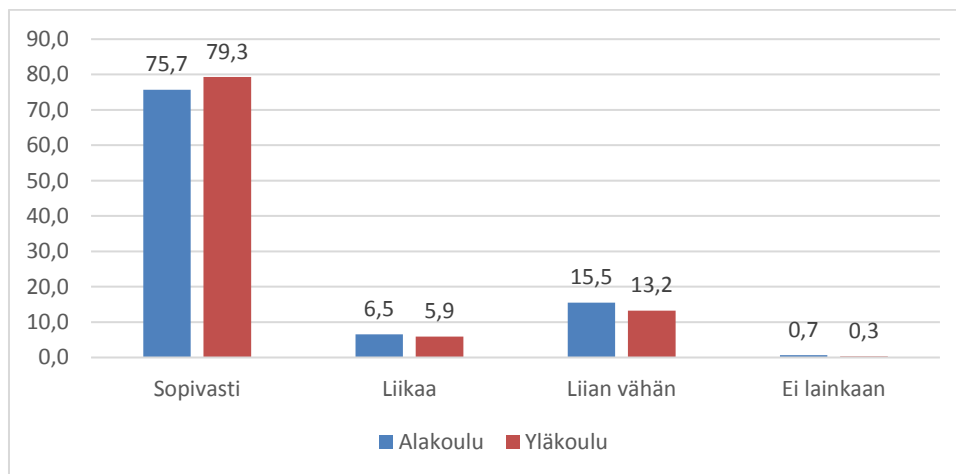
Vanhemmilla oli mahdollisuus kertoa, mitä muita kanavia koulu käyttää viestinnässään. Vastauksissaan vanhemmat viittasivat usein jo yllämainittuihin tiedotuskanaviin. Moni mainitsi myös lapsen tiedonvälittäjänä kodin ja koulun välillä. Viikko- ja kuukausitiedotteet ja infolehtiset mainittiin usein keinona, jota koulu käyttää viestiessään vanhemmille. Wilma tai Helmi olivat myös vanhempien mukaan keskeisiä kanavia ja moni sanoi, että kaikki koulun viestit tulevat sitä kautta. Jonkin verran koulu välitti tietoa myös sähköpostilistojen ja puhelujen tai tekstiviestien avulla.

Kodin ja koulun välinen sähköinen viestintä – Wilma/Helmi tai vastaava

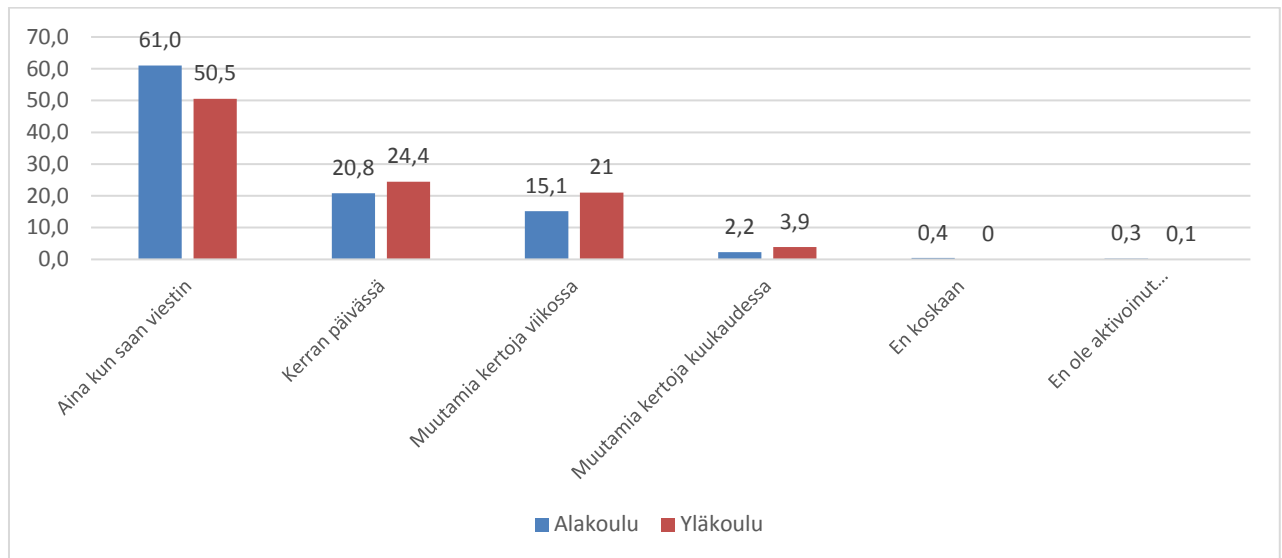
Sähköinen viestintäväline Wilma (tai Helmi tai vastaava) oli yleisin viestintäkanava kodin ja koulun välillä. Yli 75 prosenttia vanhemmista koki, että koulu hyödyntää tätä kanavaa sopivasti. Noin 15 prosenttia vanhemmista koki, että sitä käytettävän liian vähän ja noin 6 prosenttia vastasi, että sähköistä viestintävälinettä käytetään liikaa. Alle prosentti vanhemmista vastasi, että sähköistä viestintävälinettä ei käytetä lainkaan.

Yli 60 prosenttia alakoululaisten ja 50 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista sanoi käyvänsä lukemassa Wilmaan/Helmiin tulleet viestit heti viestin saatuaan. Yli 20 prosenttia alakoululaisten vanhemmista ja lähes 25 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että he lukevat viestit kerran päivässä, noin 15 prosentti alakoululaisten ja runsas 20 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista ilmoitti lukevansa viestit muutamia kertoja viikossa ja vain muutama prosentti vastaajista sanoi lukevansa viestejä muutamia kertoja kuukaudessa. Ainoastaan 0,4 prosenttia alakoululaisten ja ei kukaan yläkoululaisten vanhemmista vastasi, etteivät he lue koskaan Wilmaan saapuneita viestejä ja vain muutama ei ollut aktivoinut Wilma/Helmi-tunnuksiaan. Ainoastaan yksi vanhempi vastasi, että hän ei voinut lukea viestejä, koska hänellä ei ollut tietokonetta tai verkkoyhteyttä. (Kuviot 23 ja 24)

Kuvio 23. Kodin ja koulun välisessä viestinnässä käytetään sähköisiä viestintävälineitä (esim. Wilma tai Helmi) mielestäni (%)

Kuvio 24. Käyn lukemassa Wilmaan/Helmiin tulleita viestejä (%)

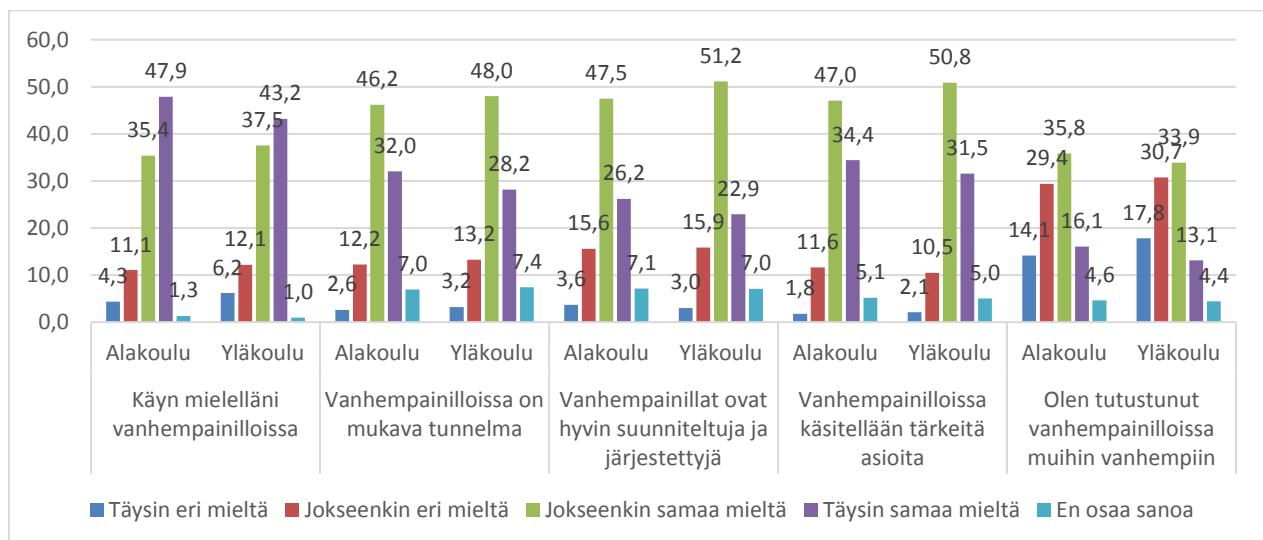

Vanhempainillat

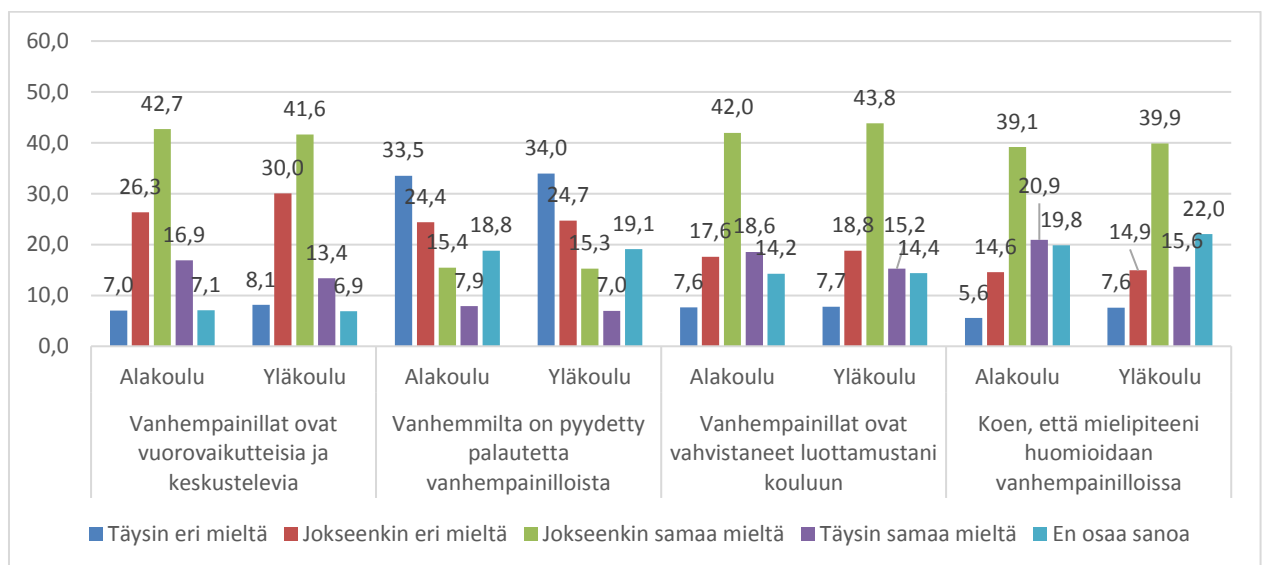
Vanhemmille järjestettävät tapaamiset, vanhempainillat, ovat tunnetuin tapa koulun ja kodin välisille kohtaamisille. Vanhempainillat näyttäisivät olevan myös vanhempien mielestä tärkeä kanava kodin ja koulun välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä. Yli 80 prosenttia vanhemmista vastasi käyvänsä mielellään vanhempainilloissa ja kokevansa, että vanhempainilloissa on mukava tunnelma. Noin 80 prosenttia vanhemmista vastasi, että vanhempainillat ovat hyvin suunniteltuja ja järjestettyjä ja että niissä käsitellään tärkeitä asioita. Noin 50 prosenttia vanhemmista kertoi tutustuneensa muihin vanhempiin vanhempainilloissa. (Kuvio 25)

Lähes 60 prosenttia vastaajista piti vanhempainiltoja vuorovaikutteisina ja keskusteleivina. Noin 60 prosenttia vanhemmista koki, että vanhempainillat ovat vahvistaneet heidän luottamustaan kouluun, mutta noin 15 % vanhemmista ei osannut ottaa kantaa väitteeseen. Alakoululaisten vanhemmista noin 60 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista noin 55 prosenttia koki, että heidän mielipiteensä huomioidaan vanhempainilloissa, mutta joka viides (noin 20 %) ei osannut sanoa, oliko heidän mielipiteitään huomioitu vanhempainilloissa. Sen sijaan vain runsas 20 prosenttia vanhemmista vastasi, että vanhemmilta on pyydetty palautetta vanhempainilloista ja noin 20 prosenttia vanhemmista ei osannut ottaa väitteeseen kantaa. (Kuvio 25a)

Kuvio 25. Ota kantaa seuraaviin vanhempainiltoja koskeviin väitteisiin ajatellen lapsesi koulu. (%)

Kuvio 25a. Ota kantaa seuraaviin vanhempainiltoja koskeviin väitteisiin ajatellen lapsesi koulu. (%)

Avoimessa kysymyksessä vanhemmat antoivat ehdotuksia siitä, miten vanhempainiltoja voisi kehittää. Moni vanhempi toivoi, että vanhemmat saisivat vanhempainillan agendan ja käsiteltävät aiheet tietoonsa etukäteen. Moni peräänkuulutti myös enemmän vuorovaikutusta vanhempainiltoihin sen sijaan, että rehtori ja/tai opettaja puhuvat suurimman osan ajasta. Moni vanhempi kaipasi vanhempainilloissa myös enemmän aikaa tutustua toisiin vanhempiin. Jotkut vanhemmat ehdottivat, että tiedotusasiat hoidettaisiin esimerkiksi Wilman kautta niin, että tapaamisissa jäisi enemmän aikaa keskustelulle. Vanhempainiltoihin toivottiin myös enemmän yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta siten, että kaikki vanhemmat voisivat osallistua. Jotkut vanhemmat antoivat palautetta toisille vanhemmille, joiden he kokivat vievän suuren osan ajasta yksittäisen lapsen asioilla. Hyvin moni vanhempi kuitenkin myös vastasi, että vanhempainillat ovat jo hyviä eivätkä kaivanneet niiden kehittämistä.

Vanhempien osallisuus

Uuden opetussuunnitelman tavoitteena on vahvistaa vanhempien osallisuutta koulun toiminnassa ja arjessa. Vanhempia pyydettiin vastaamaan, mihin toimintoihin koulu on tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden osallistua.

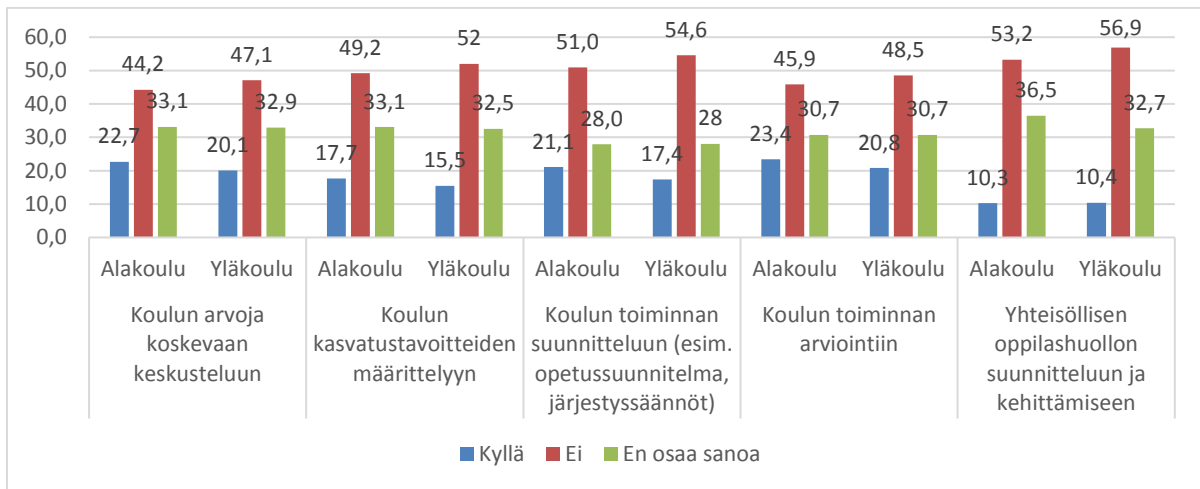
Vanhempien mukaan koulu on tarjonnut vanhemmille ylivoimaisesti eniten mahdollisuuksia osallistua varainhankintaan. Yli 70 prosenttia alakoululaisten ja vajaa 60 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi koulun tarjonneen vanhemmille mahdollisuuden osallistua varainhankintaan. Alakoululaisten vanhemmista yli 50 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista noin 40 prosenttia vastasi, että koulu on tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden osallistua retkien tai leirikoulujen järjestämiseen. Noin 40 prosenttia alakoululaisten ja runsas 20 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että koulu on tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden osallistua koulun arkeen esimerkiksi toimimalla apuna oppitunneilla, välitunneilla tai retkillä, sekä teemapäivien tai koulun juhlien järjestämisessä. Vain 20 prosenttia alakoululaisten ja noin 10 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että koulu on tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden osallistua kerhotoiminnan järjestämiseen. Noin 25 prosenttia sekä ala- että yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että koulu on tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden vierailulla koulussa kertomassa omasta ammatistaan.

Noin 20 prosenttia sekä ala- että yläkoululaisten vanhemmista vastasi koulun tarjonneen vanhemmille mahdollisuuden osallistua koulun arvoja koskevaan keskusteluun, koulun kasvatustavoitteiden määrittelyyn, koulun toiminnan, kuten opetussuunnitelman suunnitteluun tai koulun toiminnan arviointiin. Ainoastaan noin 10 prosenttia vanhemmista vastasi, että vanhemmille on tarjottu mahdollisuuksia osallistua koulun yhteisöllisen oppilaishuollon suunnitteluun ja kehittämiseen, järjestyssääntöjen laatimiseen tai kouluruokailun kehittämiseen. Alakoululaisten vanhemmista 17,3 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista 8,3 prosenttia koki, että vanhemmille on tarjottu mahdollisuuksia osallistua kouluympäristön, esimerkiksi koulupihan suunnitteluun.

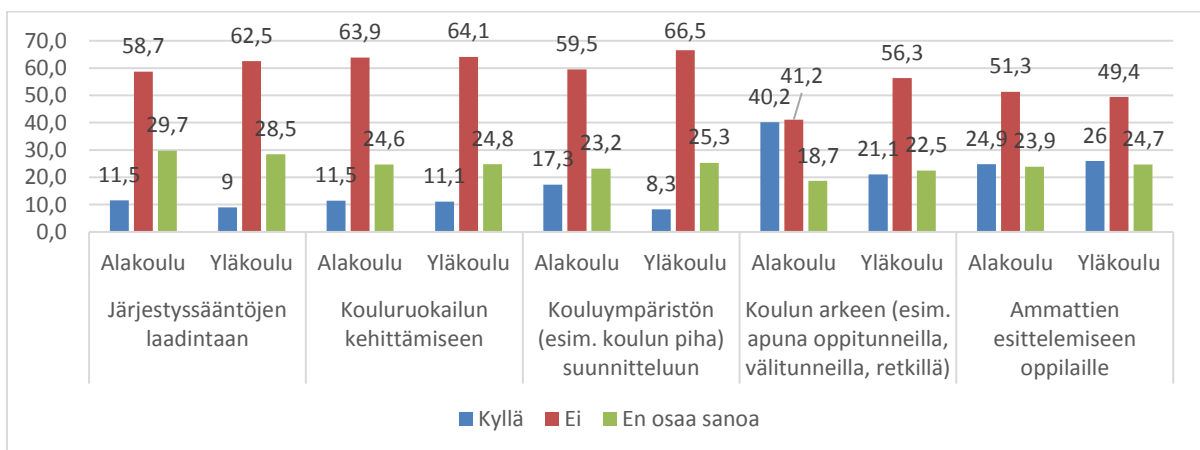
Vastaukset antavat viitteitä siitä, että koulun tarjoamat mahdollisuudet vanhempien osallistumiselle painottuvat enemmän käytännön toimintaan ja huomattavasti vähemmän koulun toiminnan kehittämiseen tai suunnitteluun.

Lähes kaikkien toimintojen kohdalla noin 25-30 prosenttia sekä ala- että yläkoululaisten vanhemmista ei osannut sanoa, onko koulu tarjonnut vanhemmille mahdollisuutta osallistua kyseiseen toimintaan. (Kuviot 26, 26a ja 26b)

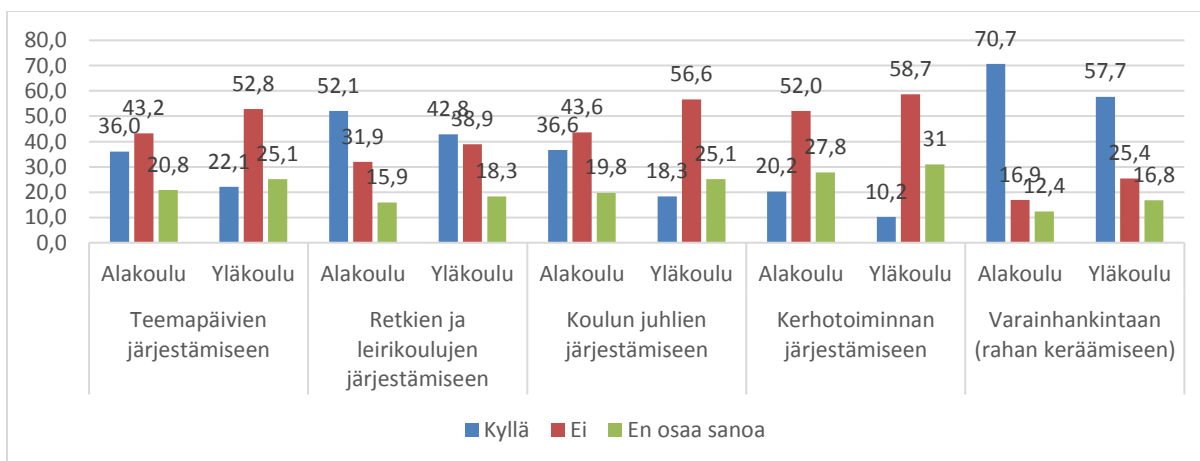
Kuvio 26. Mihin seuraavista lapsesi koulu on tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden osallistua? (%)

Kuvio 26a. Mihin seuraavista lapsesi koulu on tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden osallistua? (%)

Kuvio 26b. Mihin seuraavista lapsesi koulu on tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden osallistua? (%)

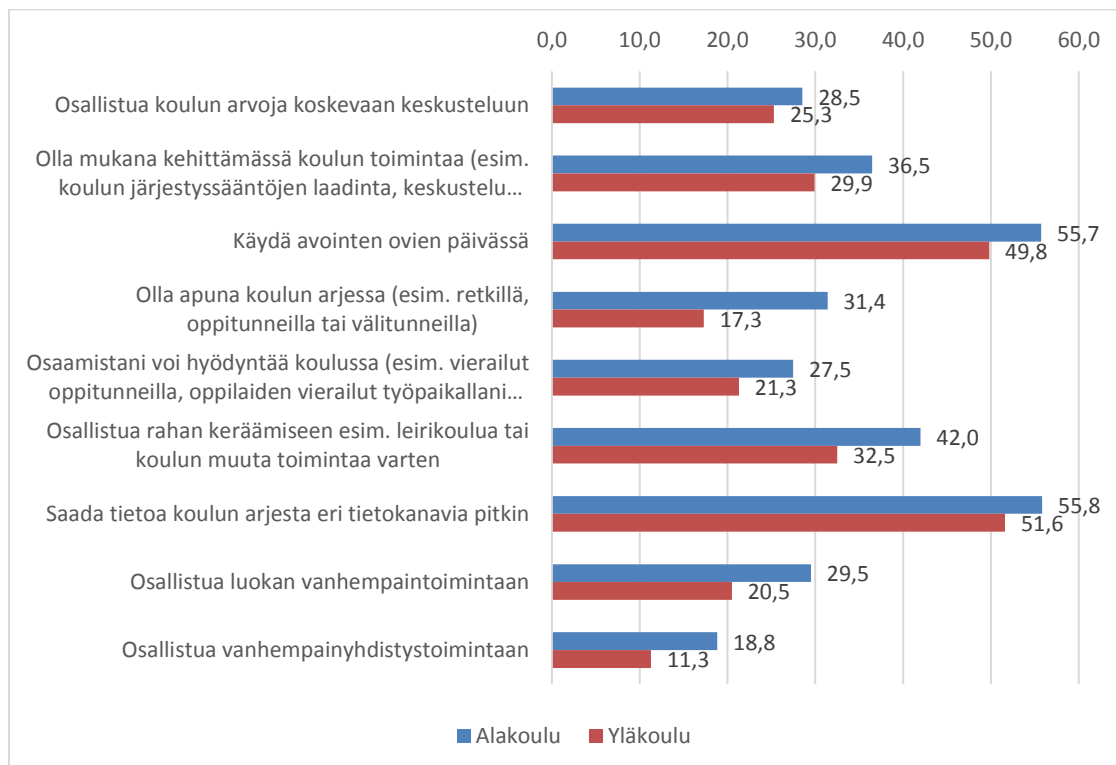

Millä tavalla vanhemmat haluavat olla mukana lastensa koulussa?

Vanhemmilta kysyttiin, millä tavalla he haluavat olla mukana lapsensa koulun toiminnassa. Vanhempien halu osallistumiseen näyttäisi myös painottuvan enemmän käytännön toimintoihin. Noin puolet vanhemmista vastasi, että he haluavat käydä koulun avointen ovien päivässä ja yhtä moni kertoi haluavansa saada tietoa koulun arjesta eri tietokanavia pitkin. Kolmanneksi mieluisin tapa olla mukana lastensa koulun toiminnassa oli osallistuminen varainhankintaan esimerkiksi leirikoulua tai luokkaretkeä varten.

Noin 30 prosenttia kaikista vanhemmista vastasi haluavansa osallistua koulun toiminnan kehittämiseen, kuten esimerkiksi järjestyssääntöjen laadintaan tai keskusteluihin mobiililaitteiden käytöstä koulussa, ja noin 25 prosenttia vanhemmista kertoi haluavansa olla mukana koulun arvoja koskevassa keskustelussa. Runsas 30 prosenttia alakoululaisten ja vajaa 20 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi haluavansa olla apuna koulun arjessa esimerkiksi retkillä, oppitunneilla tai välitunneilla ja noin 25 prosenttia alakoululaisten ja vähän yli 20 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista tarjosi osaamistaan koululle esimerkiksi vierailemalla oppitunnilla tai järjestämällä oppilaiden vierailuja työpaikalleen. Noin 30 prosenttia alakoululaisten ja 20 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista halusi osallistua luokan vanhempain toimintaan, mutta vain noin 20 prosenttia alakoululaisten ja 10 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista ilmoitti olevansa halukas osallistumaan vanhempainyhdistystoimintaan. Alakoulun oppilaiden vanhemmat ilmaisivat jonkin verran yläkoulun oppilaiden vanhempia enemmän halukkuutta osallistua lastensa koulun toimintaan. (Kuvio 27)

Kuvio 27. Millä tavalla haluat olla mukana lapsesi koulussa? (%)

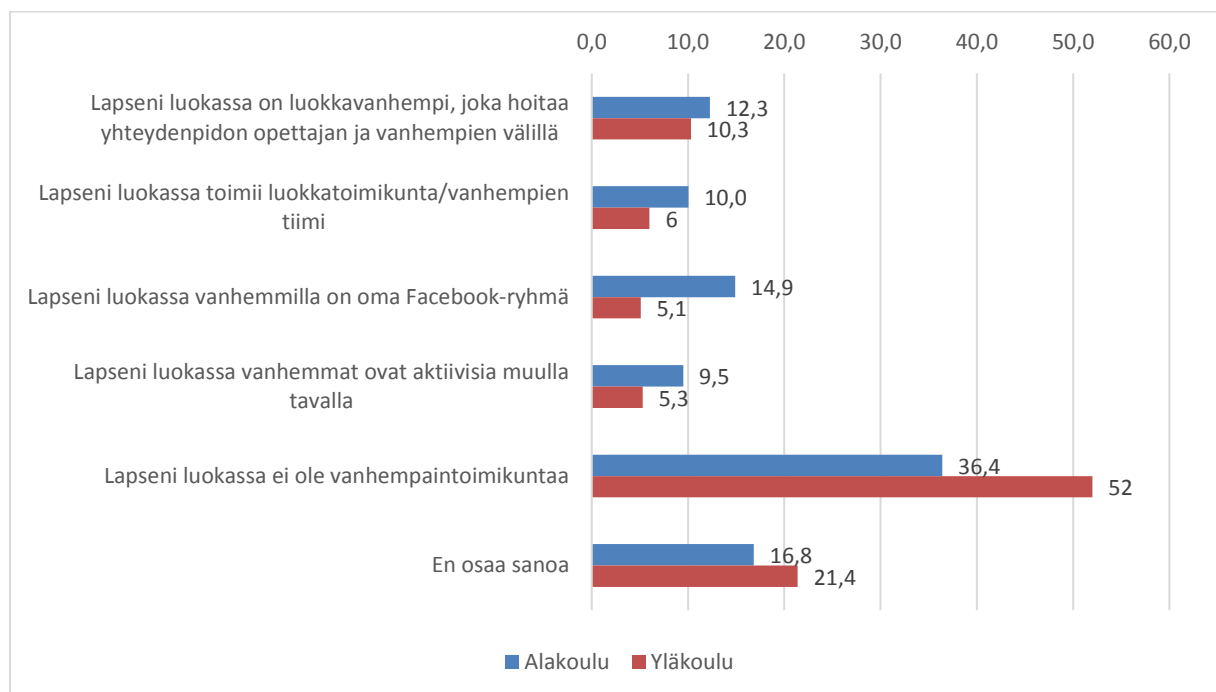

Vanhemmilla oli mahdollisuus kertoa, millä muulla tavalla he haluaisivat olla mukana lapsen koulussa ja monet mainitsivat juuri ylläolevat osallistumisen tavat. Moni vanhempi viittasi kiireiseen arkeen eikä siksi halua olla mukana koulun toiminnassa. Jotkut vanhemmista sanoivat priorisoivansa perheen yhteistä aikaa koulutapahtumien edelle. Moni vanhempi kuitenkin myös sanoi haluavansa olla mukana kehittämässä koulun toimintaa esimerkiksi osallistumalla järjestysääntöjen tai yhdenvertaisuusohjelman laadintaan. Monet myös tarjosivat apuaan koulun eri tilaisuuksiin, kuten juhliin, teemapäiviin tai retkiin. Jotkut vastasivat, että he eivät koe tarvetta olla mukana koulun toiminnassa, sillä luottavat koulun henkilöstön ammattitaitoon ja kykyyn kehittää koulun toimintaa.

Vanhempien toiminta luokassa

Vanhemmilta kysyttiin, miten vanhemmat heidän lapsensa luokassa toimivat. Runsas 10 prosenttia vanhemmista vastasi, että lapsen luokassa on luokkavanhempi, joka hoitaa yhteydenpidon opettajan ja vanhempien välillä. 10 prosenttia alakoululaisten ja 6 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että lapsen luokassa on luokkatoimikunta tai vanhempien tiimi. Noin 15 prosenttia alakoululaisten ja 5 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että lapsen luokassa on vanhempien oma Facebook-ryhmä ja vajaa 10 prosenttia, että vanhemmat ovat aktiivisia muulla tavalla. Runsas 30 prosenttia alakoululaisten ja yli 50 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että lapsen luokassa ei ole vanhempain toimintaa. Lähes 20 prosenttia vastaajista ei osannut sanoa, miten vanhemmat toimivat lapsen luokassa. (Kuvio 28).

Kuvio 28. Miten vanhemmat toimivat lapsesi luokassa? (%)

Avovastausmahdollisuudessa monet vanhemmat totesivat, että koulussa tai luokassa ei ole vanhempain toimintaa tai toiminta on hyvin satunnaista. Monet myös tunnistivat eron ala- ja yläkoulun välillä niin, että luokan vanhempien yhteinen toiminta on huomattavasti aktiivisempaa alakoulussa kuin yläkoulussa. Moni piti luokan vanhempain toimintaa tärkeänä lasten hyvinvoinnin ja

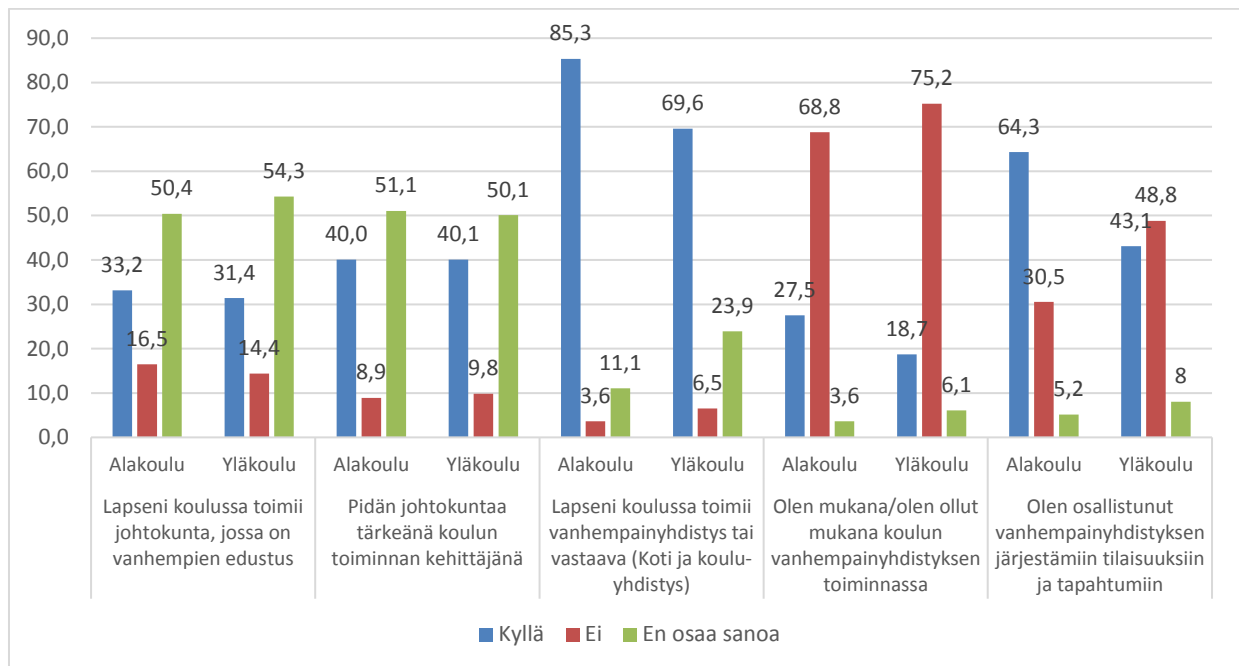
yhteisöllisyyden kannalta ja koki, että on tärkeää, että vanhemmat tuntisivat toisensa. Jotkut vanhemmat olivat oma-aloitteisesti järjestäneet toimintaa luokan vanhemmille myös koulun ulkopuolella.

Luokan vanhempaintoiminta, koulun johtokunta ja vanhempainyhdistystoiminta

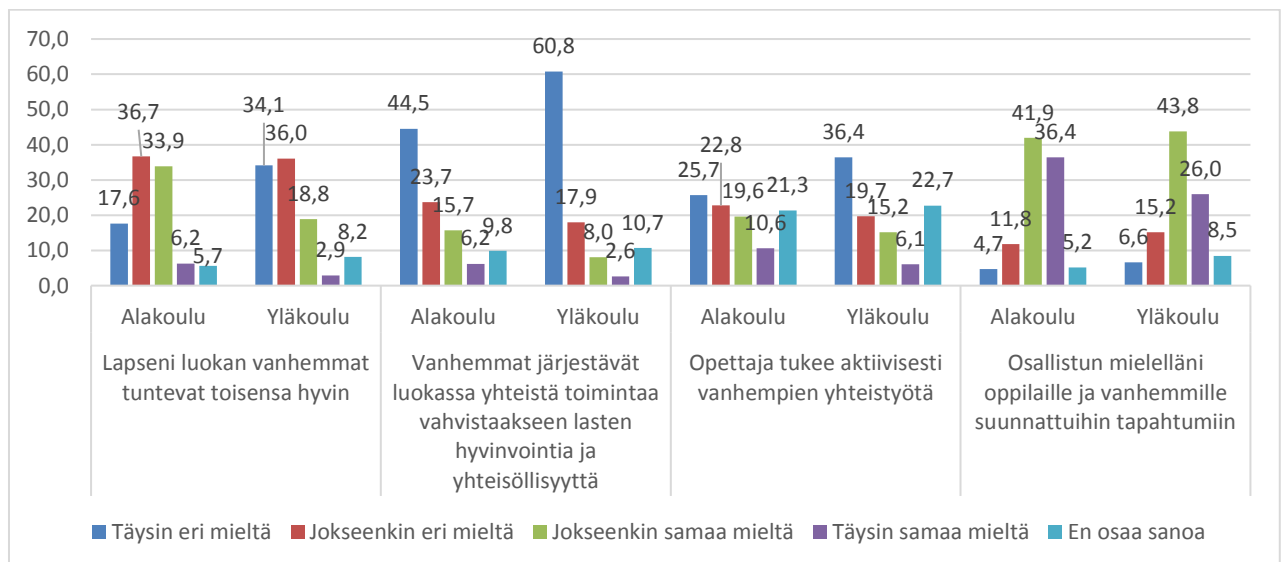
Noin 30 prosenttia vanhemmista vastasi, että lapsen koulussa toimii johtokunta, jossa on vanhempien edustus. Yli 50 prosenttia ei kuitenkaan osannut sanoa, oliko koulussa johtokuntaa eikä myöskään ottaa kantaa sen tärkeyteen koulun toiminnan kehittämisessä. Vanhempainyhdistystoiminta näyttäisi olevan kouluissa yleisempää, sillä 85 prosenttia alakoululaisten ja 70 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että lapsen koulussa toimii vanhempainyhdistys tai vastaava. Noin 25 prosenttia yläkoulun vanhemmista ei kuitenkaan osannut sanoa oliko lapsen koulussa vanhempainyhdistystä. Noin 25 prosenttia alakoululaisten ja noin 20 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista ilmoitti joko olevansa tai olleensa aiemmin mukana koulun vanhempainyhdistystoiminnassa. Noin 65 prosenttia alakoululaisten ja runsas 40 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi osallistuneensa vanhempainyhdistyksen järjestämiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin. (Kuvio 29)

Vastausten perusteella näyttäisi siltä, että luokkatason vanhempaintoiminnassa olisi kehitettävää. Vähän yli 50 prosenttia alakoululaisten ja noin 70 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista oli joko täysin tai jokseenkin eri mieltä väitteestä, että lapsen luokan vanhemmat tuntevat toisensa hyvin. Vain noin 25 prosenttia alakoululaisten ja vähän yli 10 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista kertoi, että vanhemmat järjestävät luokassa yhteistä toimintaa lasten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä vahvistaakseen. Noin 30 prosenttia alakoululaisten ja 20 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että opettaja tukee aktiivisesti vanhempien yhteistyötä ja runsas 20 prosenttia ei osannut ottaa kantaa väitteeseen. Kuitenkin noin 80 prosenttia alakoululaisten ja 70 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista kertoi osallistuvansa mielellään oppilaille ja vanhemmille suunnattuihin tapahtumiin. (Kuvio 30)

Kuvio 29. Vastaa seuraaviin koulun johtokuntaa ja vanhempainyhdistystoimintaa koskeviin kysymyksiin. (%)

Kuvio 30. Ota kantaa seuraaviin vanhempaintoimintaa koskeviin väittämiin (%)

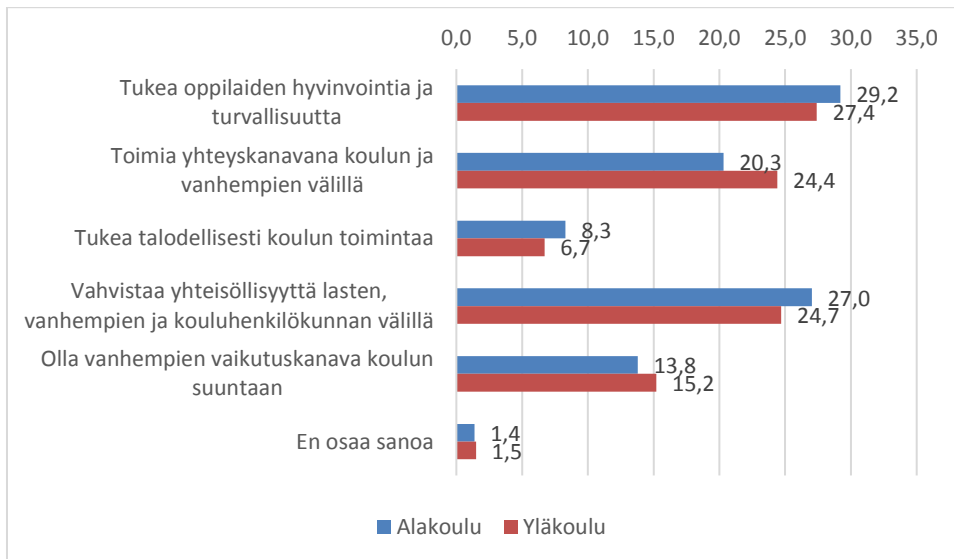

Vanhempainyhdistyksen tärkein tehtävä

Vanhempia pyydettiin valitsemaan eri vaihtoehdoista heidän mielestään vanhempainyhdistyksen tärkein tehtävä kouluyhteisössä. Vaihtoehdoista sai valita vain yhden. Vajaa kolmannes oli sitä mieltä, että vanhempainyhdistyksen tärkein tehtävä kouluyhteisössä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja turvallisuutta. Lähes yhtä tärkeänä pidettiin vanhempainyhdistyksen roolia vahvistaa lasten, vanhempien ja henkilökunnan välistä yhteisöllisyyttä. Runsas viidennes vastaajista koki

vanhempainyhdistyksen tärkeimmäksi tehtäväksi toimia yhteyskanavana koulun ja vanhempien välillä. Noin 15 prosenttia vastaajista koki vanhempainyhdistyksen tärkeimmäksi tehtäväksi toimia vanhempien vaikutuskanavana koulun suuntaan. Alle 10 prosenttia vastaajista piti vanhempainyhdistyksen tärkeimpänä tehtävänä tukea taloudellisesti koulun toimintaa. (Kuvio 31)

Kuvio 31. Mikä on vanhempainyhdistyksen tärkein tehtävä koulu yhteisössä? Valitse yksi vaihtoehto. (%)

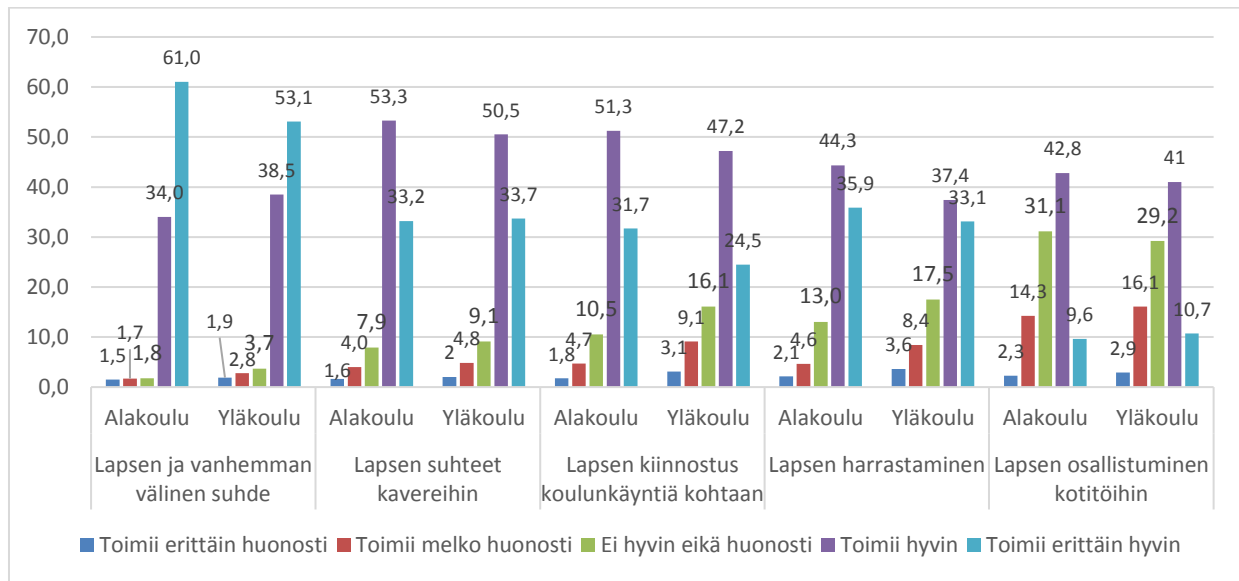

Arki ja kasvatus kotona

Toimiva ja turvallinen kotiarki tukee lapsen koulunkäyntiä merkittävästi. Vanhempia pyydettiin ottamaan kantaa, miten hyvin arki lapsen kanssa sujuu. Yli 90 prosenttia vanhemmista vastasi, että lapsen ja vanhemman välinen suhde toimii erittäin ja melko hyvin - noin 60 prosentin mukaan erittäin hyvin. Yli 80 prosenttia vanhemmista oli sitä mieltä, että lasten suhteet kavereihin sujuivat hyvin. Noin 80 prosenttia vanhemmista koki myös, että lapsen kiinnostus koulunkäyntiä kohtaan on hyvä ja saman verran alakoululaisten vanhemmista vastasi, että lapsen harrastaminen sujuu hyvin. Yläkoululaisten vanhemmista noin 70 prosenttia oli sitä mieltä, että lapsen harrastaminen sujui hyvin. Vähiten tyytyväisiä vanhemmat olivat lapsen kotitöihin osallistumiseen, sillä vain juuri yli puolet vanhemmista oli tyytyväisiä siihen.

Tyttöjen ja poikien vanhempien vastaukset erosivat toisistaan. Vajaa 40 prosenttia alakoulua käyvien tyttöjen vanhemmista ja noin 25 prosenttia alakoulua käyvien poikien vanhemmista vastasi, että lapsen kiinnostus koulunkäyntiä kohtaan on erittäin hyvää. Yläkoulun puolella vastaavat luvut olivat tyttöjen osalta 31 prosenttia ja poikien osalta 18,4 prosenttia. Jonkin verran eroja oli yläkoulua käyvien tyttöjen ja poikien välillä myös koskien harrastuksia ja kotitöitä. Jonkin verran useampi tyttöjen kuin poikien vanhempi vastasi harrastusten ja kotitöiden sujuvan hyvin. (Kuvio 32)

Kuvio 32. Ota kantaa, miten seuraavat asiat toimivat lapsesi kohdalla (%)

Mitkä asiat lapsesi elämässä ilahduttavat tällä hetkellä?

Vanhempia pyydettiin kertomaan, mitkä asiat lapsen elämässä ilahduttavat heitä tällä hetkellä. Hyvin monia vanhempia ilahdutti toimiva arki lapsen kanssa ja se, että lapsen koulunkäynti sujuu hyvin. Moni vanhempi mainitsi lapsen aktiivisuuden, omatoimisuuden, iloisuuden, reippauden ja lapsen myönteisen asenteen ilon aiheeksi. Monet vanhemmat iloitsivat siitä, että lapsella on ystäviä ja toimivat kaverisuhteet. Monia vanhempia ilahdutti myös lapsen kanssa vietetty aika ja keskustelut arjen asioista. Monet vanhemmat mainitsivat myös yksityiskohtaisempia esimerkkejä lapsensa elämästä, kuten esimerkiksi, että lapsi on parantunut jostakin sairaudesta, häntä ei enää kiusata koulussa tai että koulupoissaolot ovat vähentyneet. Monet vanhemmat sanoivat itseään ilahduttavan, että lapsi on juuri se, joka hän on.

Mitkä lapsen liittyvät asiat huolestuttavat tällä hetkellä?

Ylivoimaisesti eniten vanhemmissa herätti huolta lapsen digilaitteiden parissa viettämä aika. Lähes 50 prosenttia alakoululaisten ja yli 50 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista piti tätä suurimpana huolenaiheena. Lapsen netissä ja peleissä näkemät asiat tuottivat huolta 25 prosentille alakoululaisten vanhemmista. Kolmanneksi eniten alakoululaisten vanhemmille huolta aiheutti lapsen vähäinen liikkuminen (noin 17 %). Myös yläkoululaisten vanhempia huolestutti lapsen vähäinen liikkuminen ja liian vähäinen uni.

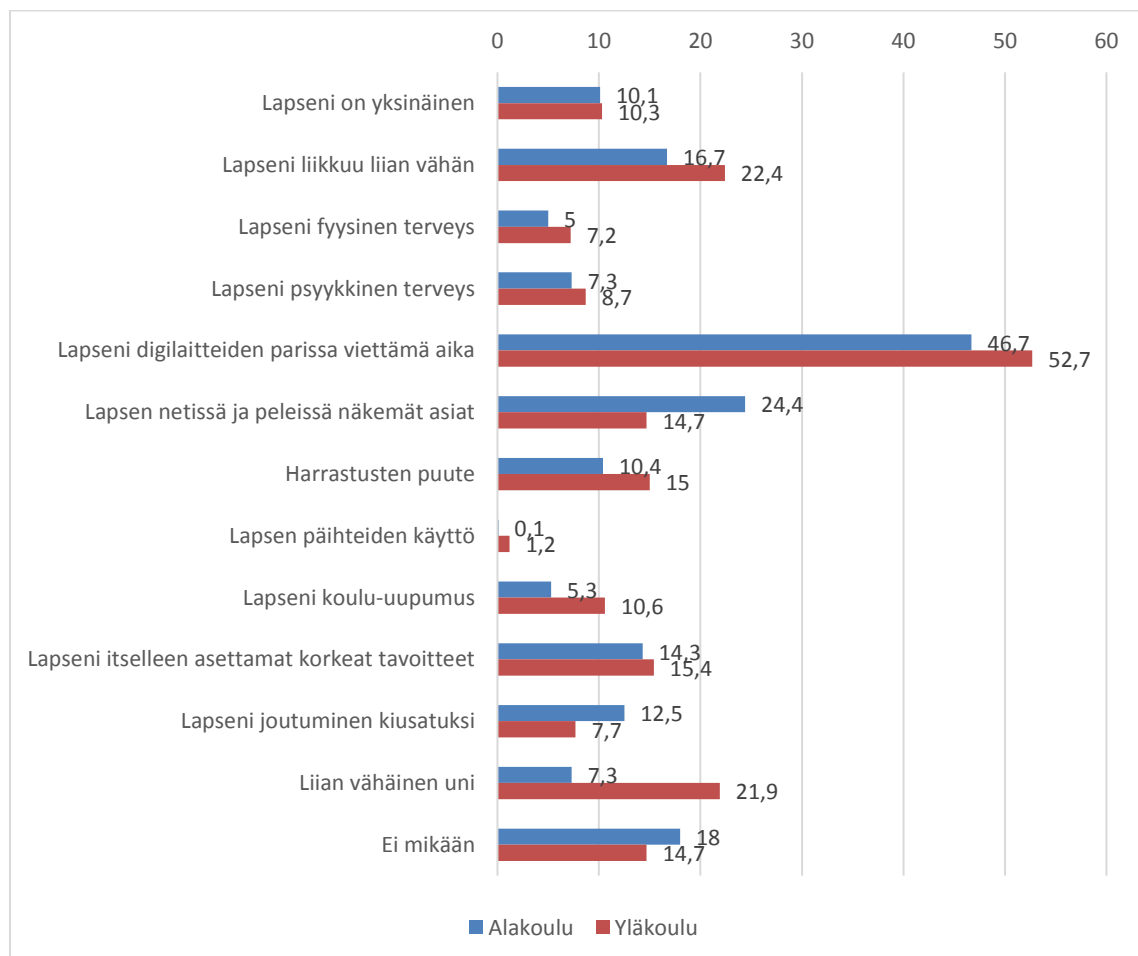
Noin 15 prosenttia vanhemmista oli huolissaan lapsen itselleen asettamista korkeista tavoitteista. Lapsen yksinäisyys, harrastusten puute tai lapsen joutuminen kiusatuksi huolestutti noin 10 prosenttia vanhemmista sekä ala- että yläkoulussa. Lapsen fyysinen ja psyykinen terveys huolestutti alle 10 prosenttia vanhemmista. Lapsen koulu-uupumus aiheutti huolta 5 prosentille alakoululaisten vanhemmista ja 10 prosentille yläkoululaisten vanhemmista. Ilahduttavasti ainoastaan 0,4 prosenttia

vastaajista oli huolestunut lapsen päihteiden käytöstä. Noin 15 prosenttia vanhemmista vastasi, että heitä ei huolestuta mikään lapseensa liittyen. (Kuvio 33)

Tyttöjen ja poikien vanhempien vastaukset erosivat toisistaan. Suurin huolenaihe sekä tyttöjen että poikien vanhemmilla niin ala- kuin yläkoulussa oli lapsen digilaitteiden parissa viettämä aika. Yli 50 prosenttia ala- ja yläkoulua käyvien poikien vanhemmista sekä yläkoulua käyvien tyttöjen vanhemmista ja noin 40 prosenttia alakoulua käyvien tyttöjen vanhemmista vastasi olevansa huolissaan lastensa digilaitteiden parissa viettämästä ajasta.

Vajaa 20 prosenttia alakoulun käyvien ja noin 25 prosenttia yläkoulua käyvien tyttöjen vanhemmista oli huolissaan lapsensa itselleen asettamista korkeista tavoitteista. Alakoulua käyvien poikien vanhemmista 11 prosenttia ja yläkoulua käyvien poikien vanhemmista 7 prosenttia kertoi olevansa huolissaan lapsensa asettamista korkeista tavoitteista. Muiden huolenaiheiden osalta alakoulua käyvien poikien vanhemmat olivat useammin huolissaan lapsestaan kuin alakoulua käyvien tyttöjen vanhemmat. Vastaavasti yläkoulua käyvien tyttöjen vanhemmat ilmaisivat huolensa useammin kuin yläkoulua käyvien poikien vanhemmat.

Kuvio 33. Mitkä lapseesi liittyvät asiat huolestuttavat sinua tällä hetkellä? (%)

Vanhemmilla oli mahdollisuus tuoda esiin myös muita huolenaiheita lastensa elämästä. Monet vanhemmat tarkensivat avovastausmahdollisuudessa yllä mainittuja huolenaiheita. Jotkut vanhemmat olivat huolestuneita lapsen aggressiivisesta tai huonosta käyttäytymisestä. Monia vanhempia huolestutti lapsen koulunkäynti ja yleinen motivaation puute. Kaverisuhteet huolestuttivat myös osaa vanhemmista: joko lapsella ei ollut kavereita tai vanhempi koki, että lapsen ystäväpiiri ei ole hyväksi lapselle. Monelle vanhemmalle huolta aiheutti myös kosteus- ja homevauriot lapsen koulurakennuksessa. Jotkut vanhemmat ilmaisivat huolensa lapsen tulevaisuudesta, erityisesti liittyen lapsen mahdollisuuksiin päästä toisen asteen koulutukseen. Monia vanhempia huolestutti myös se, että koulu ei riittävästi huomioi lapsen tarvetta tukeen joko koulutehtävissä tai muuten.

Suomen- ja ruotsinkielisen aineiston vertailu

Vuoden 2018 Vanhempain Barometri -kysely oli ensimmäinen Suomen Vanhempainliiton ja Förbundet Hem och Skolan yhdessä tekemä kysely. Tämän raportin pääasiallinen tavoite on ollut raportoida ala- ja yläkoululaisten vanhempien näkemyksiä lapsen koulunkäynnistä ja kodin ja koulun yhteistyöstä. On kuitenkin mielenkiintoista katsoa, eroavatko vanhempien mielipiteet ja näkemykset lapsen koulukielen mukaan. Tässä vaiheessa raportointi tehdään kaikkien suomenkielisissä ja ruotsinkielisissä kouluissa käyvien lasten vanhempien vertailu, eikä vastauksia ole eritelty lapsen kouluasteen mukaan.

Yleisesti voidaan todeta, että vaikka joitakin eroavaisuuksia vanhempien näkemysten välillä onkin, useimmissa teemoissa ja kysymyksissä vanhempien näkemykset ovat lapsen koulukielestä riippumatta hyvin samankaltaisia.

Koulun arki

Suomenkielisissä kouluissa 7,4 prosenttia lapsista sai tehostettua tukea, 5,6 prosenttia sai erityistä tukea tavallisessa luokassa ja 3,3 prosenttia sai erityistä tukea erityisluokassa. Ruotsinkielisissä kouluissa tehostettua tukea (5,2 %) tai erityistä tukea erityisluokassa (1,5 %) sai jonkin verran vähemmän lapsista. Sen sijaan ruotsinkielisissä kouluissa lapset saivat jonkin verran useammin erityistä tukea tavallisessa luokassa (7,8 %).

Oppimisen ja koulunkäynnin tukimuodoista ruotsinkielisten lasten vanhemmat tunsivat sekä koulukuraattorin (62,7 %) ja yhteisöllisen oppilashuollon (40,7 %) joko melko hyvin tai erittäin hyvin. Suomenkielisistä vanhemmista 43,3 prosenttia tunsivat koulukuraattorin tuen ja 26,9 prosenttia yhteisöllisen oppilashuollon.

Arviointikeskusteluihin liittyen näyttäisi siltä, että ruotsinkieliset koulut tarjoavat huomattavasti useammin keskusteluaikojia myös iltaisin. Ruotsinkielistä koulua käyvien lasten vanhemmista noin 55 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että koulu tarjoaa keskusteluaikojia myös iltaisin. Suomenkielistä koulua käyvien lasten vanhemmista noin 45 prosenttia oli väitteestä jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Joka neljäs vastaaja molemmissa kieliryhmissä ei osannut sanoa, onko koulu

tarjonnut keskusteluaikoja iltaisin. Sen sijaan suomenkielisissä kouluissa näyttäisi olevan useammin laadittu yhteiset pelisäännöt oppilaiden omien digitaalisten laitteiden käytöstä koulupäivän aikana. Suomenkielisistä vanhemmista 66 prosenttia ja ruotsinkielisistä 54,6 prosenttia vastasi, että koulussa on laadittu pelisäännöt.

Suomenkielisissä kouluissa 12,7 prosenttia ja ruotsinkielisissä kouluissa 5,8 prosenttia vanhemmista vastasi koulun tarjonnan heille mahdollisuuden osallistua kouluruokailun kehittämiseen ja suomenkielisistä 33,8 prosenttia ja ruotsinkielisistä 23,4 prosenttia vastasi osallistuneen teemapäivien järjestämiseen. Ruotsinkielisten lasten vanhemmista 42,7 prosenttia ja suomenkielisten lasten vanhemmista 28,6 prosenttia vastasi osallistuneensa koulun juhlien järjestämiseen.

Noin 30 prosenttia ruotsinkielistä ja 20 prosenttia suomenkielisistä vanhemmista vastasi kyyditsevänä lapsensa kouluun joko päivittäin tai usein.

Kodin ja koulun yhteistyö

Ruotsinkielistä koulua käyvien lasten isät näyttivät toimivan jonkin verran aktiivisemmin yhteyksissä kouluun kuin suomenkielistä koulua käyvien lasten isät. Yli 75 prosenttia suomenkielisistä ja lähes 70 prosenttia ruotsinkielisistä äideistä vastasi hoitavan ensisijaisesti yhteydenpidon kouluun. Yhteyksistä kouluun ensisijaisesti hoitavia isiä oli 3,6 prosenttia suomenkielisten ja 4,8 prosenttia ruotsinkielisten isien joukossa. Noin 20 prosenttia suomenkielisistä ja 25 prosenttia ruotsinkielisistä vanhemmista vastasi, että yhteyksistä hoitavat molemmat vanhemmat yhtä paljon.

Vajaa 30 prosenttia suomenkielisistä ja noin 60 prosenttia ruotsinkielisistä vanhemmista vastasi, että koulu viestii säännöllisesti tai silloin tällöin viikkokirjeen avulla. Ruotsinkielisissä kouluissa Facebook on ahkerammassa käytössä kuin suomenkielisissä kouluissa, sillä noin 25 prosenttia ruotsinkielisistä ja noin 10 prosenttia suomenkielisistä vanhemmista kertoi koulun hyödyntävän Facebookia viestinnässään. WhatsApp-sovellus oli sen sijaan jonkin verran yleisempi suomenkielisissä kouluissa. 7,9 prosenttia suomenkielisistä ja 4,9 prosenttia ruotsinkielisistä vanhemmista vastasi, että koulu käyttää WhatsAppia viestinnässään.

Vastausten perusteella näytti siltä, että suomen- ja ruotsinkielisten koulujen välillä oli eroja vanhempien osallisuudessa koulussa ja vanhempainilloissa. Lähes 60 prosenttia ruotsinkielisistä ja vajaa 25 prosenttia suomenkielisistä vanhemmista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että vanhempainilloissa käytetään aikaa vanhempien keskinäiseen tutustumiseen. Noin 40 prosenttia ruotsinkielisistä ja runsas 25 prosenttia suomenkielisistä vanhemmista koki, että koulu kannustaa vanhempia vierailemaan koulussa koulupäivän aikana.

Ruotsinkielisissä kouluissa luokkavanhempitoiminta oli huomattavasti tavallisempaa kuin suomenkielisissä kouluissa. Lähes 50 prosenttia ruotsinkielistä koulua käyvien lasten vanhemmista ja 3,4 prosenttia suomenkielistä koulua käyvien lasten vanhemmista vastasi, että lapsen luokassa on luokkavanhempi, joka hoitaa opettajan ja luokan vanhempien välistä yhteydenpitoa. Sen sijaan suomenkielisissä kouluissa (9,6 %) luokkatoimikunta tai vanhempaintiimi oli yleisempää kuin ruotsinkielisissä kouluissa (5 %). Lähes 50 prosenttia suomenkielisistä ja noin 15 prosenttia ruotsinkielisistä vanhemmista sanoi, että lapsen luokassa ei ole vanhempaintoimintaa.

Ruotsinkielisistä vanhemmista lähes 20 prosenttia ja suomenkielisistä noin 10 prosenttia vastasi, että luokan vanhemmilla on oma Facebook-ryhmä. Suomenkielisistä vanhemmista noin 20 prosenttia ja ruotsinkielisistä vanhemmista noin 6,7 prosenttia ei osannut sanoa, miten vanhemmat toimivat lapsen luokassa.

Noin 30 prosenttia suomenkielisistä ja 60 prosenttia ruotsinkielisistä vanhemmista vastasi, että lapsen luokan vanhemmat tuntevat toisensa hyvin. Suomenkielisistä vanhemmista noin 15 prosenttia ja ruotsinkielisistä lähes 50 prosenttia vastasi, että vanhemmat järjestävät luokassa yhteistä toimintaa vahvistaakseen lasten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Rungas 20 prosenttia suomenkielisten ja noin 45 prosenttia ruotsinkielisten koulujen vanhemmista koki, että opettaja tukee aktiivisesti vanhempien yhteistyötä.

Lähes puolet ruotsinkielisistä ja kolmannes suomenkielisistä vanhemmista vastasi, että lapsen koulussa toimii johtokunta, jossa on vanhempien edustus. Vanhempien Barometriin vastanneista ruotsinkielisistä vastaajista kolmannes ja suomenkielisistä vajaa neljännes vastasi olevansa tai olleensa aikaisemmin mukana koulun vanhempainyhdistyksen toiminnassa.

Lopuksi

Barometri aktivoi ennätysmäärän vanhempia

Vanhempien Barometri 2018 -kyselyn monikanavainen viestintä paikallisten vanhempainyhdistysten ja sosiaalisen median kautta sekä etenkin Opetushallituksen peruskoulujen rehtoreille lähettämä viesti kyselystä johtivat siihen, että kyselyyn vastasi ennätysmäärä vanhempia, yhteensä 9842 peruskoulussa olevan lapsen vanhempaa.

Vanhempien Barometri 2018 -kyselyn keskeisenä teemana oli syksyllä 2016 voimaan astunut opetussuunnitelma ja sen vaikutus koulun arkeen ja toimintakulttuuriin. Kysymykset koskivat mm. opetusta ja opetusmenetelmiä, kouluruokailua, oppimisen arviointia, vanhempien osallisuutta koulun arjessa, kodin ja koulun yhteistyötä sekä kodin arkea.

On ilahduttavaa todeta, että vanhempien keskuudesta kantautuva viesti on suurimmilta osin myönteinen ja valtaosa kyselyyn vastanneista vanhemmista näyttäisi olevan jokseenkin tai täysin tyytyväisiä niin koulun toimintaan kuin kodin ja koulun yhteistyöhönkin. Uuden opetussuunnitelman tavoitteet ja toimintatavat näyttäisivät vanhempien mielestä toteutuvan pääsääntöisesti hyvin ja näkyvän hyvin koulun toimintakulttuurissa.

Eri teemojen yhteydessä olevien avoimien kysymysten kautta kantautui myös myönteistä palautetta koulun toiminnasta ja kodin ja koulun yhteistyöstä. Samalla avokysymysten kautta välittyi myös kritiikkiä ja tyytymättömyyttä koulua kohtaan. Näitä ääniä kannattaa tutkia tarkemmin, sillä ne antavat monipuolisemman kuvan siitä, miltä koulun toimintakulttuuri ja kodin ja koulun yhteistyö näyttävät vanhemmille. Avoimista vastauksista on myös poimittavissa hyviä kehittämisideoita koulun toimintaan ja kodin ja koulun yhteistyöhön.

Kouluviihtyvyys

Enemmistö lapsista viihtyi vanhempien mukaan koulussa. Kolmannes alakoulun oppilaiden ja neljännes yläkoulun oppilaiden vanhemmista sanoi, että heidän lapsensa käyvät aina mielellään koulua ja noin 60 prosenttia sekä ala- että yläkoululaisten vanhemmista vastasi, että lapsi käy usein mielellään koulua. Alakoulun oppilaiden vanhemmista kuitenkin yli 5 prosenttia ja yläkoulun oppilaiden vanhemmista yli 10 prosenttia vastasi, että heidän lapsensa käyvät harvoin tai eivät käy koskaan mielellään koulua. Lähes kolmannes näiden lasten vanhemmista vastasi, että lapsi sai koulunkäyntiinsä joko tehostettua tai erityistä tukea (koko aineistossa vain n. 15 %). Tehostettua tai erityistä tukea saavien lasten vanhemmat ilmoittivat myös useammin, että lapsella ei ollut yhtään hyvää ystävää koulussa (13,3 %). Nämä vanhemmat kokivat myös harvemmin, että he saivat opettajalta myönteistä palautetta lapsestaan tai että he luottivat lapsensa opettajaan. Koko aineistossa opettajalta myönteistä palautetta lapsestaan saavien ja opettajiin luottavien osuus oli yli 80 prosenttia.

Vanhemmat pääsääntöisesti tyytyväisiä koulun toimintaan

Runsas puolet vanhemmista tunsu uuden opetussuunnitelman joko erittäin tai melko hyvin. Vanhemmat suhtautuivat pääsääntöisesti myönteisesti siihen, miten uuden opetussuunnitelman tavoitteet ja toimintatavat näkyivät ja olivat käytössä koulun arjessa. Noin 80 % vanhemmista vastasi luottavansa lapsen kouluun ja opettajiin ja yhtä moni koki, että opettaja kuuntelee vanhempien mielipiteitä arviointikeskusteluissa. Pääsääntöisesti vanhemmat ilmaisivat tyytyväisyytensä kouluruokailuun. Yli 80 prosenttia vanhemmista koki, että koulu pitää kodin ja koulun yhteistyötä tärkeänä ja vajaa 70 prosenttia vanhemmista koki saavansa opettajalta riittävästi tietoa lapsen koulunkäynnistä. Noin 80 prosenttia sekä ala- että yläkoululaisten vanhemmista koki olevansa osallisena lapsensa koulunkäynnissä. Alakoululaisten vanhemmista 90 prosenttia ja yläkoululaisten vanhemmista 80 prosenttia sanoi käyvänsä mielellään vanhempainilloissa. Enemmistö vanhemmista koki, että vanhempainilloissa on mukava tunnelma, ne ovat hyvin suunniteltuja ja järjestettyjä ja niissä käsitellään tärkeitä asioita. Noin 60 % alakoululaisten ja 55 % yläkoululaisten vanhemmista koki, että heidän mielipiteensä huomioidaan vanhempainilloissa.

Vanhempien osallisuudessa vielä kehitettävää

Barometrin tulokset kertovat myös, että vanhempien osallisuutta koulun arjessa ja toiminnassa tulee edelleen kehittää.

Vähiten uuden opetussuunnitelman tavoitteet näkyivät vastaajien mukaan vanhempien osallisuuden vahvistumisessa. Vain noin kolmannes alakoululaisten ja noin neljännes yläkoululaisten vanhemmista koki, että vanhempien osallisuus on lisääntynyt koulussa uuden opetussuunnitelman myötä. Arviointikeskusteluja pidettiin tärkeänä osana oppimisen arviointia, mutta vain runsas puolet alakoulun ja vajaa 40 prosenttia yläkoulun oppilaiden vanhemmista oli voinut valmistautua keskusteluun etukäteen.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja Opetushallituksen ohjeet edellyttävät, että oppilaiden omien laitteiden käytöstä oppitunneilla sovitaan vanhempien kanssa. Vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä ja osallisuutta painotetaan myös kouluruokailussa ja oppilashuollossa. Noin puolet vanhemmista vastasi, että oppilaiden omien tietoteknisten laitteiden käytöstä koulussa ei ole sovittu vanhempien kanssa. Oppilashuollosta ja oppimisen tuesta vanhemmat tunsivat vähiten yhteisöllistä oppilashuoltoa sekä kolmiportaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Noin 10 prosenttia vanhemmista vastasi, että koulu on tarjonnut mahdollisuuden osallistua näiden tukimuotojen kehittämiseen tai suunnitteluun. Vain vajaa 15 prosenttia vastaajista kertoi, että kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä on keskusteltu vanhempien kanssa.

Noin kolmannes alakoululaisten ja viidennes yläkoululaisten vanhemmista koki, että koulu kannustaa vanhempia vierailemaan koulussa koulupäivän aikana. Alakoululaisten vanhemmista noin puolet ja yläkoululaisten vanhemmista vain noin kolmannes koki, että he saavat koulusta konkreettisia vinkkejä siitä, miten he vanhempana voivat tukea lapsensa koulunkäyntiä. Palautetta vanhempainilloista oli pyydetty noin viidennekseltä vanhemmista.

Vanhempien kokemukset koulun tarjoamista osallistumismahdollisuuksista painoutuivat käytännön toimintoihin, kuten juhlien, retkien tai leirikoulujen järjestämiseen. Sen sijaan koulu oli tarjonnut vanhemmille huomattavasti harvemmin mahdollisuuksia osallistua koulun toiminnan kehittämiseen, kuten koulun arvoja, järjestyssääntöjä tai opetussuunnitelmaa koskeviin keskusteluihin. Runsas neljännes vanhemmista ei osannut ottaa kantaa koulun vanhemmille tarjoamiin osallistumismahdollisuuksiin.

Uuden opetussuunnitelman mukaan kodin ja koulun yhteistyössä tulee edistää myös vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajalle ja koulun työlle. Vanhempien Barometri -kyselyyn vastanneista vanhemmista vain noin kolmannes oli sitä mieltä, että vanhempainilloissa on käytetty aikaa siihen, että vanhemmat tutustuvat toisiinsa. Lähes puolet vanhemmista vastasi, ettei ole tutustunut vanhempainilloissa muihin vanhempiin. Noin 30 prosenttia alakoululaisten ja runsas 20 prosenttia yläkoululaisten vanhemmista koki, että opettaja tukee aktiivisesti vanhempien toimintaa luokassa. Yläkoululaisten vanhemmista runsas kolmannes oli täysin eri mieltä väittämästä.

Paljon mahdollisuuksia

Suomen Vanhempainliiton ja Förbundet Hem och Skolan toteuttama Vanhempien Barometri – kysely muodostaa tärkeän aineiston ja tietolähteen peruskoulujen oppilaiden vanhemmista ja ennen kaikkea heidän kokemuksistaan lasten koulunkäynnistä ja kodin ja koulun yhteistyöstä.

Laaja aineisto toimii arvokkaana lähteenä sekä koulun että vanhempainyhdistysten näyttöön perustuvalla kehittämisellä. Aineisto tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia niin tilastolliselle kuin sisällölliselle analyysille.

On toivottavaa, että esimerkiksi opettajaksi opiskelevat kiinnostuvat aineistosta opinnäytetyön aiheita valitessaan. Aineisto tarjoaa monia näkökulmia kodin ja koulun yhteistyön tutkimiseen ja sen kehittämiseen. Miten lapsen sukupuoli vaikuttaa vanhempien vastauksiin? Miten vanhemman sukupuoli vaikuttaa hänen kokemuksiinsa lapsen koulunkäynnistä? Eroavatko vanhempien näkemykset vanhemman koulutustaustan mukaan? Mitkä ovat systemaattisen sisällönanalyysin tuottamat terveiset koululle siitä, miten vanhempainiltoja tai kodin ja koulun yhteistyötä voisi kehittää? Aineistossa on vanhempia, jotka kertovat, että heidän lapsensa ei käy koskaan tai käy harvoin mielellään koulua. Miten tämä näkyy vanhempien vastauksissa muihin kysymyksiin? Miten he haluaisivat kehittää kodin ja koulun välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä?

Helsingissä 5.11.2018

Ritva Mertaniemi

Suomen Vanhempainliitto ry

Förbundet Hem och Skola i Finland r.f.